

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

عمران
علیه السلام

www.ghaemiyeh.com
www.ghaemiyeh.org
www.ghaemiyeh.net
www.ghaemiyeh.ir

رسالة

في العبادة

حسين ايراني

مكتبة آية الله العظمى
المرجع العام للدراسات
الاسلامية والعلوم
الاجتماعية
الطبعة الاولى 1411 هـ
الطبعة الثانية 1412 هـ
الطبعة الثالثة 1413 هـ
الطبعة الرابعة 1414 هـ
الطبعة الخامسة 1415 هـ
الطبعة السادسة 1416 هـ
الطبعة السابعة 1417 هـ
الطبعة الثامنة 1418 هـ
الطبعة التاسعة 1419 هـ
الطبعة العاشرة 1420 هـ
الطبعة الحادية عشر 1421 هـ
الطبعة الثانية عشر 1422 هـ
الطبعة الثالثة عشر 1423 هـ
الطبعة الرابعة عشر 1424 هـ
الطبعة الخامسة عشر 1425 هـ
الطبعة السادسة عشر 1426 هـ
الطبعة السابعة عشر 1427 هـ
الطبعة الثامنة عشر 1428 هـ
الطبعة التاسعة عشر 1429 هـ
الطبعة العشرون 1430 هـ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

رسالة في العبادة

نويسنده:

حسين ايراني

ناشر چاپي:

موسسه در راه حق

ناشر ديجيتالي:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

٥	فهرست
٧	رسالة في العبادة
٧	مشخصات كتاب
٧	اشاره
٩	رسالة في العبادة
١١	فهرست مطالب
١٢	مقدمه
١٦	ما العبادة
١٨	عبادت چيست؟
٢٠	اهميت العبادة
٢٢	اهميت عبادت
٢٤	ثمره العبادة
٢٦	ثمره عبادت
٢٨	اقسام العبادة
٣٤	اقسام عبادت
٤١	افضل العبادة
٤٥	برترين عبادت
٤٩	مراتب العبادة
٥١	مراتب عبادت
٥٣	حسن العبادة
٥٥	عبادت نيکو
٥٨	زينه العبادة
٥٩	زينت عبادت
٦٠	لذة العبادة

٦٢	لذت عبادت
٦٤	خير العبادۃ
٦٥	بهترین عبادت
٦٦	العبادۃ الخالصۃ
٦٨	عبادت خالص
٧٠	أفات العبادۃ
٧٤	أفات عبادت
٧٩	اسوۃ العبادۃ
٨٠	اسوۃ و الگوى عبادت
٨٢	حق العبادۃ
٨٤	حق عبادت
٨٧	فهرست مأخذ
٩٨	فهرست منابع
٩٩	درباره مرکز

رسالة في العبادة

مشخصات كتاب

رسالة في العبادة حسين ايراني

انتشارات در راه حق اين است

قم، خيابان آيت الله مرعشي نجفي

کوچه 20، شماره 6 تلفن 743223

• چاپ اول / پاییز 1376

• تعداد / دو هزار جلد

لیتوگرافی / تیزهوش

چاپ و صحافی / سلمان فارسی

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است

1376

خیراندیش دیجیتال: انجمن مددکاری امام زمان عجل الله تعالی

ویراستار کتاب: خانم نرگس

ص: 1

اشاره

بسم الله الرحمن الرحيم

حضرت علی علیه السلام کتاب ، بوستان فرزندگان است

انتشارات در راه حق

قم، خیابان آیت الله مرعشی نجفی

کوچه 20، شماره 6 تلفن 743223

رسالة في العبادة حسين ايراني

• چاپ اول / پاییز 1376

• تعداد / دو هزار جلد

لیتوگرافی / تیزهوش

چاپ و صحافی / سلمان فارسی

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است

200 تومان

ص: 2

تقديم به :

محضر حجة بن الحسن العسكري عليه السلام والدينم و شهداء راه خدا

ص: 4

فهرست مطالب

مقدمه 6

ما العبادة 10

اهمية العبادة 14

ثمرة العبادة 18

اقسام العبادة 23

افضل العبادة 35

مراتب العبادة 43

حسن العبادة 47

زينة العبادة 52

لذة (حلاوة) العبادة 54

خير العبادة 58

العبادة الخالصة 60

آفات العبادة 64

اسوة العبادة 73

حق العبادة 76

فهرست مآخذ 81

فهرست منابع 92

ص: 5

مقدمه

عبادت در لغت به معنای خضوع، اطاعت تعظیم و تذلل با تقدیس آمده است و در فرهنگ اسلام دو اصطلاح دارد:

1 - خاص: (اعمال شرعی مخصوص همانند نماز، روزه، یعنی تعبدیات در مقابل توصلیات که در انجام آنها قصد قربت و عبادت می باشد.)

2 - عام: هرگونه رفتاری که تقرب و جهت الهی داشته باشد.

در واقع عبادت، عبارت است از درک مملوکیت و نیاز محض و بدنبال آن توجه خالصانه و خاضعانه به درگاه بی نیاز مطلق و تعظیم و اطاعت او در تمام مراحل حیات، و در نتیجه، نجات نیروهای درون و بیرون از پراکندگی و هدایت آنها به سوی معبود یکتا و تسلیم در برابر او و دستوراتش و تحقق توحید اسلامی (توحید در خلقت، ربوبیت و عبودیت یعنی هم او که خالق هستی است، تدبیر تکوینی و تشریحی عالم و آدم را عهده دار است و هم او که

ص: 6

خالق و مدیر است باید عبادت شود و شایسته پرستش و اطاعت است و بس)

(ذلکم الله ربکم لا اله الا هو خالق کل شیء فاعبدوه و هو علی کلّ

شیء وکیل). «آیه 102 / سوره «انعام»

بر این اساس عبادت پروردگار، تنها راه و کوتاهترین راه وصول به سعادت و نیک بختی انسان می باشد .

(و ان اعبدونى هذا صراط مستقیم) «آیه 61 / سوره یس»

البته عبادت حقیقتی است ذات مراتب که مثلاً از گفتن لا اله الا الله آغاز می شود تا عالیتین مراحل کمال لایق بحال انسان .

بدیهی است که سود و ثمر دنیوی و اخروی عبودیت حق به خود آدمی

برمی گردد و آنچه می کارد خود می درود چرا که او موجودی است سراسر نیاز و خدای معبود غنی مطلق و بالذات مییابد

(یا ایها الناس انتم الفقراء الى الله واللّٰه هو الغنی الحمید)

ای انسان ها شما همه محتاج خدائید و اوست غنی بالذات و ستوده صفات. «آیه 115 / سوره فاطر»

جزوه ای (کتابی که پیش رو داریم عهده دار تبیین عبادت در فرهنگ اسلام از لسان روایات و توضیح و تأیید این معنا که ملاک و معیار، عبد زیستن است (و عبادت منحصر به مناسک خاص در مکان ها و زمان های خاصی نمی باشد) یعنی انسان می تواند و باید بد آنجا رسد که تمام اندیشه و گفتار و افعالش بر محور خدا گردد (از نیت و نگاه و تبسم او گرفته تا فعالیت های عظیم اقتصادی، سیاسی و نظامی و... جلوه هایی از عبادت و اطاعت خدا می شود) و با شکوفائی فطرت توحیدی به حیات طیبه و مقام خلیفة اللهی راه یابد.

و از این رهگذر است که همه ارزش های انسانی و فضائل اخلاقی در عبد ظاهر شود و جامعه بشری سرشار از رضایت خاطر و آرامش و برکت و سعادت خواهد شد، و عبادت از مفهوم تحریف شده در رهبانیت مسیحیت و عزلت صوفی گری و مکاتب ساختگی بیرون می آید و با وحدت دین و سیاست سیادت امت اسلامی شکل میگیرد و اسلام نه به عنوان یک مکتب درونگرا و آخرت گرا بلکه در متن زندگی فردی و جمعی و در تمام سطوح زندگی بشری (اعم از کشاورزی و تلاش، تحصیل علم و تکنیک و صنعت و هنر و...) می درخشد و ملتی مستقل، مقتدر، مقاوم و متعهد و متخصص و مبتکر در همه زمینه ها در مسیر عبادت حق و خدمت به عباد خدا پرورش می دهد، ملتی بدون بردگی نفس و شیاطین سلطه گر و استعمار، مردمی هوشیار، پرتلاش و بانشاط مستمر در راه رسیدن به قرب خدا و جلب خشنودی و پاداش خدا تربیت می کند .

انسان هایی که هر لحظه در برابر پروردگار عالم احساس مسؤولیت مناسب نموده تا کلیه کارها و نظامها و نهادهای اجتماعی را به عبادت تبدیل کند .

ناگفته نماند که احادیث مذکور شایدگاه متناسب با وضعیت فکری، علمی و موقعیت کاری یا زمانی و مکانی راوی بیان شده باشد.

به هر حال شایسته بود در حاکمیت اسلام و روحانیت، همگام با توسعه اقتصادی و عمران مادی به احیاء معنویت و ارزش های اسلامی، بهتر و بیشتر می پرداختیم و جهت تحقق عدالت اجتماعی، فرهنگ خدامحوری و انگیزه های عبادتی را در همه امور جایگزین انگیزه های مادی و نفسانی و رفاه گرایی می کردیم. همانگونه که در حکومت پیامبر صلی الله علیه وآله و علی علیه السلام انجام

شد و زندگی بنیانگذار جمهوری اسلامی امام خمینی (ره) نیز بر این باور بود که پیروز شد.

پسندیده آن بود که مفاهیم بلند مکتبی را از زبان ائمه معصومین علیهم السلام که با فطرت انسان ها سخن می گفتند در سطوح مختلف تبیین و در عمل نشان می دادیم و جامعه ای نمونه، پیشرفته و پویا در همه زمینه ها با الگوهای اخلاقی و ارزشی به بشریت تشنه اندیشه شیعی (یعنی اسلام ناب محمدی) ارائه می کردیم تا ضمن انجام رسالت اسلامی و انقلابی خود، جوانان و نسل نور را از تهدیدها و توطئه های فرهنگی استکبار جهانی مصون و دور نگه می داشتیم .

مؤلف

ص: 9

سأل عيسى بن عبد الله القمي ابا عبد الله عليه السلام وانا حاضر فقال: ما العبادة فقال: حسن النية بالطاعة من الوجه الذي يطاع الله منه (1)

عن ابي بصير قال سألت ابا عبد الله عليه السلام عن حد العبادة التي اذا فعلها فاعلمها كان مؤدياً فقال: حسن النية بالطاعة (2)

عن ابي بصير عن ابي عبد الله عليه السلام في قوله واتخذوا من دون الله آلهة ليكونوا لهم عزاً... سورة مريم / آيه 81... ثم قال ليس العبادة هي السجود و ولا الركوع إنما هي طاعة الرجال من اطاع المخلوق في معصية الخالق فقد عبده (3)

عن ابي بصير قال سألت ابا عبد الله عليه السلام عن قول الله عزوجل (اتخذوا احبارهم و رهبانهم ارباباً من دون الله) «سوره توبه / آيه 32) فقال أما والله ما دعوهم الى عبادة انفسهم و لو دعوهم الى عبادة انفسهم لما اجابوهم و لكن احلوا لهم حراماً و حرموا عليهم حلالاً فعبدوهم من حيث لا يشعرون (4)

عن عنوان البصري عن امام صادق عليه السلام ... قلت يا ابا عبد الله ما حقيقة العبودية؟ قال ثلاثة اشياء أن لا يرى العبد لنفسه فيما خوله الله ملكاً لأن العبيد لا يكون لهم ملك يرون المال مال الله يضعونه حيث امرهم الله به ولا يدبر العبد لنفسه تدبيراً وجملة اشتغاله فيما امره تعالى به ونهاه عنه ... (5)

ص: 11

1- عیسی بن عبدالله قمی در حضور من از امام صادق علیه السلام سؤال کرد، عبادت چیست؟ حضرت فرمود:

نیت نیکو و خوب داشتن به فرمانبرداری از راهی که خداوند از آن راه (شایسته است) اطاعت شود.

2- ابوبصیر می گوید از امام صادق علیه السلام پرسیدم از میزان و تعریف عبادت که چون کسی انجام دهد وظیفه خود را انجام داده باشد. حضرت فرمود: «نیکویی نیت به فرمانبرداری و اطاعت».

3 - امام صادق علیه السلام در تفسیر آیه شریفه (واتخذوا من دون الله آلهة لیکونوا لهم عزا.....) «سوره مریم / آیه 81» فرمود: ... عبادت (تنها) رکوع و سجود نیست بلکه اطاعت از مردان (شخصیت ها) است، هر کس در معصیت پروردگار از مخلوقی اطاعت کند او را پرستیده است.

4- ابوبصیر می گوید: از امام صادق علیه السلام درباره قول خداوند متعال (اتخذوا احبارهم و رهبانهم ارباباً من دون الله) سؤال کردم فرمود سوگند به خدا مردم

را به پرستش خودشان دعوت نکردند و اگر این چنین می کردند مردم

نمی پذیرفتند. ولیکن حرام را برای آنان حلال نمودند و حلال را برایشان حرام کردند در نتیجه مردم بدون علم و آگاهی، آنها را اطاعت و پرستش نمودند.

5- عنوان بصری : به امام صادق علیه السلام عرض کردم حقیقت بندگی چیست؟ فرمود: سه چیز است .

1- بنده نسبت به آنچه خداوند به او عطا کرده، مالکیتی برای خود نبیند، زیرا بندگان مالک چیزی نمی باشند، مال را متعلق به خدا می دانند و هر جا خدا امر فرموده قرار می دهند .

2- بنده برای خودش تدبیری (قطعی و مستقل) نکند.

3- تمام کار و اشتغال او در راه اجرای اوامر و نواهی پروردگار باشد.

ص: 13

اهمية العبادَة

عن جميل بن دراج عن ابي عبد الله قال سألته عن القول الله عزوجل (وما خلقت الجن والانس الا ليعبدون) قال خلقهم للعبادة قلت خاصة ام عامة؟ قال لا بل عامه (6)

قال على عليه السلام ... فبعث الله محمداً صلى الله عليه وآله بالحق ليخرج عباده من عبادة الاوثان الى عبادته و من طاعة الشيطان الى طاعته بقرآن قد بين و احكمه (7)

عن ابي عبد الله عليه السلام قال في التوراة مكتوب يا ابن آدم تفرغ لعبادتي املاً قلبك غنى ولا اكلك إلى طلبك وعلى أن اسد فافتك و املاء قلبك خوفاً متى و ان لا تفرغ لعبادتي املاء قلبك شغلاً بالدنيا ثم لا اسد فافتك و اكلك الى طلبك. (8)

عن الرضا عليه السلام في الخبر عن قوله تعالى (ليلوكم أيكم احسن عملاً) فقال عليه السلام انه عزوجل خلق خلقه ليلوهم بتكليف طاعته و عبادته ... (9)

قال النبي عليه السلام ... كفى بالعبادة شغلاً (10)

عن الحسن بن على العسكري عليه السلام : (حينما سئل عنه و هو صبي)... فلما ذا خلقنا؟ قال: للعلم والعبادة (11)

قال الصادق عليه السلام : فان افضل العمل العبادة و التواضع... (12)

قال موسى بن جعفر عليه السلام : اشرف الاعمال التقرب بعبادة الله عزوجل (13)

قال علي عليه السلام : ثمرة العلم العبادة (14)

قال النبي صلى الله عليه وآله : لكل شيءٍ دعامة و دعامة المؤمن عقله و بقدر عقله

تكون عبادته. (15)

ص: 15

6- جمیل بن دراج می گوید: از امام صادق علیه السلام درباره آیه شریفه (و ما خلقت الجن والانس الا ليعبدون) - جن و انس را نیافریدم مگر اینکه مرا عبادت کنند - پرسیدم فرمود: آنها را آفرید برای پرستش. گفتم: گروهی را یا همه را؟ فرمود نه بلکه همه را

7- علی علیه السلام: ... خداوند، محمد صلی الله علیه وآله را به حق برانگیخت تا بندگان را از پرستش بت ها بازداشته، به عبادت خدا فراخواند و از پیروی شیطان به سوی طاعت پروردگار بکشاند به وسیله قرآنی که آن را تبیین نموده و استوار ساخته است.

8- امام صادق علیه السلام: در تورات نوشته است: ای فرزند آدم خود را برای

پرستش و عبادت من فارق گردان تا قلبت را از بی نیازی پر کنم و تو را به تلاش و نقضای خودت و امگذارم و بر عهده من است که کمبود و ناداری تو را برطرف کنم و دلت را از خوف و خشیت خودم سرشار سازم و اگر خود را برای

پرستش من فارق نسازی قلبت را به دنیا مشغول کنم سپس نیازت را برطرف نکرده و تو را به جستجو و تلاش خودت واگذارم .

9- امام رضا علیه السلام در مورد آیه شریفه (لیلوکم ایکم احسن عملاً) - تا شما را بیازماید کدامتان نیکوتر عمل می کنید - فرمود: خداوند عزوجل آفریده های خود را خلق کرد تا آنها را با تکلیف، اطاعت، و عبادت بیازماید.

10- پیامبر اسلام صلی الله علیه وآله می فرماید: عبادت کافی ترین شغل و کار است.

11- از امام حسن عسکری علیه السلام در دوران کودکی آن حضرت سؤال کردند: ما برای چه آفریده شده ایم؟

فرمود: برای دانش و پرستش (عبادت)

12- امام صادق علیه السلام فرمود: به راستی برترین عمل عبادت و فروتنی است.

13- امام موسی کاظم علیه السلام: شریف ترین کارها، تقرب به وسیله عبادت خدای عزوجل می باشد.

14- ثمره و نتیجه دانش، عبادت و بندگی است.

15 - هر چیز را ستون و محوری است و استوانه مؤمن خرد و عقل اوست و عبادت او به میزان و اندازه عقل او می باشد.

ص: 17

ثمره العباده

قال الصادق عليه السلام : العبودية جوهرة كنهها الربوبية (16)

عن الصادق عليه السلام ... و الصديقين ورثوا الصدق بالخشوع و طول العباده (17)

قال على عليه السلام : كفى بى عزاً أن اكون لك عبداً وكفى بى فخراً أن تكون لى رباً (18)

قال الحسين عليه السلام : ايها الناس إنّ الله جل ذكره ما خلق العباد الا ليعرفوه فاذا عرفوه عبده فاذا عبده استغنوا بعبادته عن عبادة ما سواه. (19)

فى النبوى المروى فى لب الالباب :

من اخلص العباده لله اربعين صباحاً ظهرت ينابيع الحكمة فى قلبه و لسانه (20)

قال على عليه السلام : غاية العباده الطاعة. (21)

قال على عليه السلام : الاخلاص ثمره العباده. (22)

قال على عليه السلام : العباده فوز. (23)

ص: 18

قال على عليه السلام : ما تقرب متقرّب بمثل عبادة الله (24)

قال الصادق عليه السلام : افضل طبائع العقل العبادة. (25)

قال ابو عبد الله عليه السلام : قال الله تبارك و تعالى يا عبادى الصديقين تتنعموا بعبادتي في الدنيا فانكم تتنعمون بها في الآخرة (26)

قال على عليه السلام : فاز بالسعادة من اخلص العبادة (27)

من مواعظ عيسى عليه السلام : بحق اقول لكم ان الدابة اذا لم تركب ولم تمتهن و تستعمل لتصعب و تيغير خلقها و كذلك القلوب اذا لم ترفق بذكر الموت و يتبعها دواب العبادة تقسو و تغلظ (28)

قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : من شغلته عبادة الله عن مسألته اعطاء الله افضل ما يُعطى السائلين (29)

قال على عليه السلام : دوام العبادة برهان الظفر بالسعادة (30)

قال على عليه السلام : مَنْ قام بشرائط العبودية أهل للعتق (31)

16- امام صادق علیه السلام: بندگی و عبودیت خدا گوهری است که باطن آن پروردگاری می باشد...

17- و در جای دیگر میفرماید صدیقان صدق و راستی را در اثر خشوع و طول عبادت به ارث برده اند.

18- حضرت علی علیه السلام: (پروردگارا) این عزت برای من بس است که عبد تو باشم و این افتخار برای من کافی است که تو پروردگار من باشی.

19- امام حسین علیه السلام فرمود: ای مردم همانا خداوند (جل ذکره) بندگان را نیافرید مگر برای اینکه او را بشناسند و وقتی شناختند او را عبادت کنند پس وقتی او را عبادت کردند از بندگی غیر خدا مستغنی و بی نیاز می شوند.

20- در کتاب «لبّ الالباب» از رسول خدا صلی الله علیه وآله را روایت شده است:

کسی که چهل روز عبادت خالصانه برای خدا انجام دهد چشمه های حکمت در قلب و زبانش ظاهر می شود.

21- حضرت علی علیه السلام: غایت عبادت، اطاعت و فرمانبرداری (خدا) است.

22 - حضرت علی علیه السلام : اخلاص ثمره و نتیجه عبادت میباشد

23 - حضرت علی علیه السلام : عبادت رستگاری است.

24 - حضرت علی علیه السلام : هیچ عملی همانند عبادت، باعث تقرب و نزدیکی انسان به خدا نمی شود .

25- امام صادق علیه السلام : برترین طبیعت های عقل عبادت است.

26- امام صادق علیه السلام : خداوند تبارک و تعالی فرمود: ای بندگان صدیق و راستین من در دنیا از عبادت من لذت ببرید زیرا در آخرت از آن بهره و لذت خواهید برد.

27- آنکه عبادت خالصانه انجام دهد به فوز سعادت رسد.

28- از موعظه های حضرت عیسی علیه السلام : به راستی برای شما می گویم : اگر چهارپا را سوار نشوند و او را برای سوار شدن یا حمل بار به کار نگیرند، درشتی می کند و خلش متغیر می شود. قلب ها هم همینطورند هنگامی که با یاد مرگ و رنج عبادت نرم نشوند، قساوت و غلظت پیدا می کنند .

29- رسول الله صلی الله علیه وسلم : کسی که اشتغال به عبادت پروردگار او را از سؤال کردن باز دارد خداوند متعال برترین چیزیکه به سؤال کنندگان می دهد به او عطا خواهد کرد.

30- حضرت علی علیه السلام : استمرار عبادت دلیل پیروزی و رسیدن به سعادت است .

31- حضرت علی علیه السلام : هر کس به شرائط بندگی قیام کند شایسته و سزاوار آزادی (از عذاب آخرت و نگرانی های زندگی) خواهد بود.

قال على اعليه السلام : اول عبادة الله معرفته (32)

قال النبي صلى الله عليه وآله : العبادة سبعون جزء افضلها جزءاً طلب الحلال. (33)

قال رسول الله صلى الله عليه وآله : العبادة عشرة اجزاء تسعة اجزاء في طلب الحلال. (34)

في الحديث المعراج يا احمد ليس شيء من العبادة أحب إلي من الصمت والصوم. (35)

قال النبي صلى الله عليه وآله : نظر الولد الى والديه حباً لهما عبادة. (36)

قال النبي صلى الله عليه وآله : النظر الى العالم عبادة والنظر الى الامام المقسط عبادة (37)

قال النبي صلى الله عليه وآله : حسن الظن بالله من عبادة الله (38)

قال على عليه السلام : إن من العبادة لين الكلام وافشاء السلام (39)

قال الرضاء عليه السلام : ليس العبادة كثرة الصيام والصلاة وإنما العبادة كثرة التفكر في امر الله (40)

فقه الرضا عليه السلام : لا تدعو العمل الصالح والاجتهاد في العبادة اتكالاً

على حب آل محمد صلى الله عليه وسلم لا تدعوا حب آل محمد صلى الله عليه وآله والتسليم لامرهم اتكالاً على العبادة فانه لا يقبل احدهما دون الاخر (41)

قال رسول الله صلى الله عليه وآله : النظر الى ثلاثه اشياء عبادة النظر الى وجه الوالدين وفي المصحف وفي البحر (42)

قال علي عليه السلام : لا عبادة كالخضوع (كالخشوع) (43)

قال علي عليه السلام : الفكر عبادة (44)

قال رسول الله صلى الله عليه وآله : انظر المؤمن في وجه اخيه حباً له عبادة. (45) طلب العلم عبادة (46)

قال النبي صلى الله عليه وآله : اذا دخل العبد المسجد فقال اعوذ بالله من الشيطان الرجيم قال الشيطان انه كسر ظهري وكتب الله له بها عبادة سنة (47)

عن ابي عبدالله عليه السلام قال: تحفيف الفريضة و تطويل النافلة من العبادة (48)

فقه الرضا عليه السلام : فإن أنت تؤمّ الناس فلا تطوّل في صلاتك و حُفّف فاذا كنت وحدك فثِقَل ما شئت فانها عبادة (49)

قال علي عليه السلام: و ليس على الجواره عبادة اخف مؤنة و افضل منزلة و اعظم قدراً عند الله من الكلام في رضا الله و لوجهه و نشر آلائه و نعمائه في عباده (50)

قال النبي صلى الله عليه وآله : النظر الى وجه علي عبادة (51)

قال رسول الله صلى الله عليه وآله : النظر الى وجوه العلماء عبادة سئل جعفر بن محمد الصادق عنه فقال هو العالم الذي اذا نظرت اليه ذكرك الاخرة و من كان خلاف ذلك فالنظر اليه فتنه (52)

قال النبي صلى الله عليه وآله : النظر الى وجه العالم (حباً له) عبادة (53)

قال رسول الله صلى الله عليه وآله : المتقون سادة و الفقهاء قادة و الجلوس اليهم عبادة (54)

عن الرضا عليه السلام عن آبائه عليهم السلام قال قال رسول الله صلى الله عليه وآله مجالسة العلماء عبادة و النظر الى على الالهها عبادة و النظر الى البيت عبادة و النظر الى المصحف عبادة و النظر الى الوالدين عبادة (55)

قال النبي صلى الله عليه وآله : يا على عليه السلام ... و لا عبادة مثل التفكير (كالتفكر) (56)

قال على عليه السلام: و لا عبادة كاداء الفريضة (57)

قال على عليه السلام : نِعَمَ الْعِبَادَةُ الْحَشِيَّةُ (58)

قال الرضا عليه السلام : فَإِنَّ الْفَقْهَ مِفْتَاحُ الْبَصِيرَةِ و تمام العبادة و السبب الى المنازل الرفيعة (59)

و في رواية عمار و معاذ و عايشه عن النبي صلى الله عليه وآله النظر الى على بن ابي طالب عبادة و ذكره عباده و لا يقبل الايمان إلا بولاية و البرائة من اعدائه (60)

قال ابوذر سمعت رسول الله صلى الله عليه وآله يقول النظر الى على بن ابي طالب عبادة و النظر الى الوالدين برأفه و رحمة عبادة و النظر في المصحف عبادة و النظر الى الكعبة عبادة. (61)

قال النبي صلى الله عليه وآله : الصائم في عبادة و إن كان نائماً على فراشه ما لم يغترب مسلماً (62)

قال على بن الحسين عليه السلام : نظر المؤمن في وجه اخيه المؤمن للمودة و المحبة له عبادة (63)

عن أبي الحسن الرضا عليه السلام : قال النظر الى ذريتنا عبادة قلت النظر الى الائمة منكم او النظر الى ذرية النبي صلى الله عليه وسلم فقال بل النظر الى جميع ذرية النبي (ص) عبادة ما لم يفارقوا منهاجه ولم يتلوثوا بالمعاصي (63)

عن علي عليه السلام قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم النظر الى العالم عبادة و النظر الى الامام المقسط عبادة و النظر الى الوالدين برأفة و رحمة عبادة و النظر الى اخ تؤده في الله لعبادة (65)

عن ابي جعفر عليه السلام : قال تبسم المؤمن في وجه اخيه حسنة و ما عبد الله بمثل ادخال السرور على المؤمن (66)

قال الصادق (ع) : الرياء مع المنافق في داره عبادة و مع المؤمن شرك (67)

قال رسول الله صلى الله عليه وآله : الجلوس في المسجد انتظار الصلوة عبادة ما لم يحدث قيل يا رسول الله صلى الله عليه وآله و ما يحدث قال صلى الله عليه وآله الاغتياب (68)

قال ابو عبد الله عليه السلام : إن من العبادة شدة الخوف من الله عزوجل (69)

قال النبي صلى الله عليه وآله : حسن الظن بالله من عبادة الله (70)

عن جعفر بن محمد عليه السلام : حبّ علي عبادة و خير العبادة ما كتمت (71)

عن ابي عبد الله عليه السلام : و الساجد في سجوده في عبادة الله عزوجل (72)

عن عيسى بن ابي منصور قال سمعت ابا عبد الله عليه السلام يقول نفس المهموم لنا المغتم لظلمنا تسييح و همه لأمرنا عبادة و كتماننا لسرنا جهاد في سبيل الله (73)

عن علي بن ابيطالب عليه السلام : الصوم عبادة بين العبد و خالقه لا يطلع عليها غيره و كذلك لا يجازي عنها غيره (74)

عن علي بن ابيطالب عليه السلام : نعم العبادة السجود و الركوع (75)

قال ابو جعفر عليه السلام : إنَّ اشدَّ العبادة الورع (76)

عن النبي صلى الله عليه وآله : افزعوا الى الله في حوائجكم و الجأوا اليه في مُلِمَاتِكُمْ و تصدَّ رُغْوَا اليه و ادعُوهُ فَإِنَّ الدعَاءَ مَخَّ العبادة و ما مِن مُؤْمِنٍ يَدْعُو اللهَ إِلَّا استجابَ فَإِمَّا أَنْ يُعجِلهُ لَهُ فِي الدُّنْيَا أَوْ يُؤجِلَ لَهُ فِي الآخِرَةِ و إما أَنْ يُكفِّرَ لَهُ مِنْ ذُنُوبِهِ بقدر ما دعا ما لم يدع بمأثم (77)

عن النبي صلى الله عليه وآله : قال حب الدنيا رأس كل خطيئة و رأس العبادة حسن الظن بالله (78)

قال ابوالحسن الرضا عليه السلام : ان العبادة على سبعين و جهاً فَتَسْعَةُ و ستون منها في الرضا و التسليم الله عزوجل و لرسوله و لاولى الامر صلى الله عليهم (79)

يا على أنينُ المؤمنِ المَريضِ تَسبيح ... و نَوْمُهُ عَلَى الفِرَاشِ عِبَادَةٌ (80) قال الصادق عليه السلام : و الجلوس فيه (مسجد الكوفة) من غير تلاوة قرآن عبادة (81)

قال امير المؤمنين عليه السلام : قبلة الولد رحمة و قبلة المرثه شهوة و قبلة الوالدين عبادة و قبلة الرجل اخاه دين (82)

عن النبي صلى الله عليه وآله : مَنْ تَزَوَّجَ فَقَدْ أُعْطِيَ نِصْفَ العِبَادَةِ (83)

عن النبي صلى الله عليه وآله : ... و من أَعْرَضَ عَن مُحْرَمٍ اَبَدَ لَهُ اللهُ وَ بِهِ عِبَادَةٌ تَسْرَهُ (84)

قال علي عليه السلام : اليقين عبادة (85)

عن ابي عبدالله : قال كان اكثر عبادة ابي ذر رحمة الله عليه التفكر و الاعتبار (86)

وقال (البقر) عليه السلام : تعلّموا العِلْمَ فإنّ تعلّمه حسنة و طلبه عبادةٌ و مَذاكرتهُ تَسبيح و البحث عنه جهاد و تعليمه صدقة و بَدَله لاهله قُرْبَة و العِلْمُ ثِمَارُ الجَنَّةِ (87)

قال النبي صلى الله عليه وآله : الصمْتُ عبادةٌ لِمَن ذَكَرَ الله. (88)

قال النبي صلى الله عليه وآله : نوم الصائم عبادة و صمتهُ تَسبيح و دعاؤه مُستجاب. (89)

عن علي عليه السلام : الوحدة راحة و العزلة عبادة و القناعة غنيمة (90)

قال رسول الله صلى الله عليه وآله : ذكر الله لعبادة و ذكرى عبادة و ذكْرُ علي عليه السلام عبادة و ذكر الائمة من ولده عبادة (91)

عن ابى عبد الله عليه السلام : انه سئل عن رجلين دخلا المسجد في وقت واحد و افتتحا الصلاة فكان دعاء احدهما اكثر و كان قرآن الاخر اكثر ايهما أفضل ... قال الدعاء أفضل أما سَمِعْتَ الله عزوجل يقول ادعوني استجب لكم ...» هي العبادة و هي افضل (92)

قال رسول الله صلى الله عليه وآله : مَنْ عمل في تزويج حلال حتى يجمع اله بينهما زوجه الله من الحور العين وكان له بكل خُطوة خطاها وكلمة تكلم عبادةً سنةً. (93)

- 32- حضرت علی علیه السلام: سرآغاز عبادت، معرفت پروردگار است.
- 33- رسول خدا: عبادت هفتاد جزء است، بهترین بخش آن طلب روزی حلال می باشد.
- 34- رسول خدا صلی الله علیه وآله: عبادت ده جزء دارد نه قسمت آن در طلب (هر فکر و کار) حلال است.
- 35- در حدیث معراج آمده است: یا احمد: چیزی از عبادات مانند سکوت و روزه نزد من محبوبتر نیست.
- 36- رسول خدا صلی الله علیه وآله: نگاه محبت آمیز فرزند به پدر و مادر عبادت است.
- 37- پیامبر صلی الله علیه وآله: نگرستن به عالم عبادت است چنانکه نگاه کردن به پیشوای عادل عبادت است.
- 38- رسول خدا صلی الله علیه وآله: گمان نیک به خداوند جزء عبادت خداست.
- 39- علی علیه السلام: سخن نرم و افشای سلام از عبادات است.

40- امام رضا علیه السلام: عبادت به زیادی نماز و روزه نیست. همانا عبادت تفکر بیشتر در امر خداوند است.

41- از امام رضا علیه السلام: هرگز عمل صالح و کوشش در عبادت را به جهت اعتماد به دوستی آل محمد صلی الله علیه وآله ترک نکنید. حب آل محمد و تسلیم فرامین آنان را به اتکاء عبادت نیز وامگذارید زیرا هیچ کدام از آن دو (عبادت و محبت) بدون دیگری مقبول و پذیرفته نمی باشد.

42- رسول خدا صلی الله علیه وآله: نگاه کردن به سه چیز عبادت محسوب می شود به سیمای پدر و مادر و در قرآن و در دریا.

43- علی علیه السلام: عبادتی مانند خضوع (و خشوع در برابر خدا و احکام او) نیست.

44- فکر کردن (درباره عظمت و قدرت خدا) عبادت است.

45- رسول خدا صلی الله علیه وآله: نگاه محبت آمیز مؤمن در صورت برادرش عبادت است.

46- تحصیل دانش و طلب علم عبادت است.

47- رسول خدا صلی الله علیه وآله: وقتی بنده داخل مسجد شود و بگوید: اعوذ بالله من الشیطان الرجیم شیطان می گوید: کمرم را شکست. و خداوند متعال به سبب آن عبادت یک سال را در نامه عمل بنده می نویسد.

48- امام صادق علیه السلام: سبک و کوتاه انجام دادن (نماز) واجب و طول دادن (نماز) مستحب از عبادت است (شاید مراد از نماز واجب نماز در جماعت برای امام جماعت باشد چونانکه در حدیث بعد آمده است و مرحوم مجلسی در (بحار الانوار) فرموده: لعله محمول علی الجماعة...).

- 49- امام رضا علیه السلام : اگر برای مردم امامت می‌کنی نمازت را طول نده و سبک اداکن و هرگاه تنها بودی پس سنگین بجا آور یعنی آنچه می خواهی بخوان (و طول بده) که عبادت است.
- 50- علی علیه السلام : نزد خداوند برای اعضاء بدن عبادتی کم زحمت تر و با فضیلت تر و برتر (از نظر قدر و منزلت) از سخن در رضای خدا و برای او و انتشار نعمتهای او در میان بندگانش نمی باشد .
- 51- رسول خدا صلی الله علیه وآله : نگاه کردن به صورت علی علیه السلام عبادت است.
- 52- رسول خدا صلی الله علیه وآله : نگاه کردن به صورت علما عبادت است. در این مورد از امام صادق علیه السلام سؤال شد فرمودند: منظور عالمی است که هرگاه به او بنگری، تو را به یاد آخرت بیندازد، و هر کس جز این باشد پس نگاه کردن به او موجب فتنه است.
- 53- رسول خدا صلی الله علیه وآله : نگاه کردن به صورت عالم (از روی محبت به او) عبادت است.
- 54- رسول خدا صلی الله علیه وآله : پرهیزکاران، سروران و بزرگانند و فقها پیشوایانند و نشستن در محضرشان عبادت است .
- 55- امام رضا علیه السلام از پدران از رسول خدا صلی الله علیه وآله : همنشینی با علما عبادت است. نگاه کردن به علی علیه السلام عبادت می باشد. نگاه کردن به کعبه عبادت است. نگاه کردن به پدر و مادر عبادت است.
- 56- رسول خدا صلی الله علیه وآله : یا علی ... و عبادتی همانند تفکر و اندیشیدن (درباره عظمت و قدرت خدا) نیست .
- 57- علی علیه السلام : و هیچ عبادتی همانند ادای فرایض نیست .

58- علی علیه السلام : چه نیکو عبادتی است ترس از خدا .

59- امام رضا علیه السلام : همانا فقه و دانستن کلید آگاهی و کمال عبادت و سبب رسیدن به مقامات بالا است.

60- در حدیث عمار، معاذ و عایشه از رسول خدا صلی الله علیه وآله آمده است : نگاه کردن به علی بن ابی طالب و نیز یاد و ذکر او عبادت است و ایمان بدون ولایت او و براءت از دشمنان او پذیرفته نیست .

61- ابوذر گوید از رسول خدا شنیدم می فرمود: نگاه کردن به علی بن ابی طالب عبادت است، نگاه کردن به والدین با مهربانی و محبت عبادت است. نگریستن به مصحف (قرآن) عبادت است و نگاه کردن به کعبه عبادت می باشد.

62- رسول خدا صلی الله علیه وآله : روزه دار در حال عبادت است اگر چه در بسترش خوابیده باشد مادامی که غیبت مسلمانی را نکنند.

63- امام زین العابدین علیه السلام : نگاه مؤمن به صورت برادر مؤمنش از روی محبت و مهربانی عبادت است.

64- امام رضا علیه السلام : نگاه کردن به ذریه (و فرزندان) ما عبادت است. عرض کردم نگاه کردم به ائمه از شما فقط یا به همه فرزندان پیامبر صلی الله علیه وآله ؟ فرمود: بلکه نگاه کردن به همه ذریه (و فرزندان) رسول خدا عبادت است تا هنگامی که از روش رسول خدا دور نگشته و به گناهان آلوده نشده اند.

65- علی علیه السلام : رسول خدا فرمود: نگاه کردن به عالم عبادت است، نگاه کردن به پیشوای عادل عبادت است. نظر به والدین با رأفت و مهربانی عبادت است، نگاه کردن به برادری که برای خدا او را دوست داری عبادت است.

66- امام باقر علیه السلام: تبسم مؤمن در صورت برادرش حسنه شمرده می شود و خداوند همانند خوشحال نمودن مؤمن پرستش نشده است.

67- ریاکردن با شخص منافق در خانه اش عبادت و با مؤمن شرک است.

68- رسول خدا صلی الله علیه وآله: نشستن در مسجد به انتظار نماز عبادت است مادامی که احداث حدیثی نکند. سؤال شد: یا رسول الله چیست آنکه احداث می کند؟ فرمود: غیبت کردن.

69- امام صادق علیه السلام: براستی شدت خوف از خداوند، از جمله عبادت هاست.

70- رسول خدا صلی الله علیه وآله: حسن ظن به خدا از عبادت خداوند است.

71- امام صادق علیه السلام: و دوست داشتن علی علیه السلام، عبادت می باشد و عبادت پنهان، بهترین عبادت است.

72- امام صادق علیه السلام: ... و سجده کننده در سجده اش در حال عبادت خداوند است.

73- امام صادق علیه السلام: نفس کشیدن شخصی که به خاطر ما محزون و به جهت ظلمی که به ما شده است مغموم است، تسبیح خدا گفتن به شمار می آید. و غمناک بودن او به خاطر امر ما عبادت است و مخفی کردن سرّ ما جهاد در راه خدا است.

74- علی علیه السلام: روزه عبادتی است میان بنده و خالقش که جز او کسی بر آن مطلع نمی شود و همینطور غیر از او جزایش را نمی دهد.

75- علی علیه السلام: چه خوب عبادتی است سجده و رکوع.

76- امام باقر علیه السلام: براستی که شدیدترین (و سخت ترین) عبادت ورع و پرهیزکاری است.

77- رسول خدا صلی الله علیه وآله: در حوائجتان به خدا استغاثه کنید و در مشکلات و شدائد به او پناهنده شوید و به درگاه او تضرع کنید و او را بخوانید. زیرا دعا و خواندن خدا مغز و اصل عبادت است و هیچ مؤمنی نیست که دعا کند و خدا را بخواند مگر اینکه خداوند اجابت می کند پس یا در همین دنیا آنچه خواسته به او می دهد و یا (اگر به صلاحش نباشد) در آخرت پاداش او را می دهد و یا آنکه به اندازه دعا از گناهانش می بخشد، مادامی که دعا و خواست او معصیت نباشد.

78- رسول خدا صلی الله علیه وآله: دوستی دنیا سردسته گناهان است و سر فصل عبادت حسن ظن به خدا است.

79- امام رضا علیه السلام: همانا عبادت بر هفتادگونه است، شصت و نه قسم آن در رضا و تسلیم در مقابل خداوند عزوجل و پیامبر و اولوالامر صلی الله علیهم می باشد.

80- رسول خدا صلی الله علیه وآله: یا علی! ناله مؤمن مریض تسبیح... و خواب او بر بسترش عبادت است...

81- امام صادق علیه السلام: نشستن در مسجد کوفه بدون تلاوت قرآن هم عبادت است.

82- حضرت علی علیه السلام: بوسیدن فرزند مهربانی است، بوسیدن زن (همسر) شهوت است، بوسیدن پدر و مادر عبادت است...

83- پیامبر صلی الله علیه وآله: کسی که ازدواج کند نصف عبادت به او عطا شده است.

84- رسول خدا صلی الله علیه وآله: هرکس از حرامی دوری کند، خداوند متعال آنرا عبادتی تبدیل کند که او را شادمان گرداند.

85- امام علی علیه السلام: یقین (و ایمان و باور قلبی) عبادت است.

86- امام صادق علیه السلام : بیشترین عبادت ابوذر رحمه الله فکر کردن و پند گرفتن بود .

87- امام باقر علیه السلام : دانش فرا بگیرید زیرا یادگرفتنش حسنه، طلبش عبادت، یادآورش تسبیح، بحث و گفتگوش جهاد، یاد دادنش صدقه و بذل و بخشش آن به اهلش موجب قرب است به خدا و علم میوه بهشت است...

88- رسول خدا صلی الله علیه وآله : سکوت برای کسی که خدا را یاد کند عبادت است.

89- رسول خدا صلی الله علیه وآله : خواب روزه دار عبادت، سکوتش تسبیح و دعایش مستجاب است.

90- علی علیه السلام : تنهایی موجب راحتی و گوشه گیری عبادت و قناعت غنیمت است.

91- رسول خدا صلی الله علیه وآله : یاد خداوند عزوجل عبادت است یاد من عبادت و یاد علی علیه السلام عبادت و یاد ائمه علیهم السلام از فرزندان او عبادت است.

92- از امام صادق علیه السلام سؤال شد دو نفر در یک وقت وارد مسجد شدند و نماز را شروع کردند. یکی بیشتر دعا نمود و دیگری قرآن بیشتر می خواند (عمل) کدام یک بهتر است...؟ فرمود: دعا افضل است، آیا نشنیده ای خداوند عزوجل می فرماید «ادعونی استجب لکم...» مرا بخوانید استجاب کنم شما را آن عبادت و برتر می باشد .

93- رسول خدا صلی الله علیه وآله : کسی که در امر ازدواج حلالی تلاش کند تا خدا موجب الفت آنها را فراهم کند (و ازدواج سر بگیرد)، خدا در مقابل آن تلاش از حورالعین برای او تزویج می کند و برای هر قدمی که در این راه برداشته و هر سخنی که بر زبان آورده عبادت یک سال برای او منظور می شود.

قال الصادق عليه السلام : افضل العبادة العلم بالله و التواضع له. (94)

قال موسى بن جعفر عليه السلام : و افضل العبادة بعد المعرفة انتظار الفرج (95)

عن أبي جعفر عليه السلام : ان الله عزوجل يقول (ان الذين يستكبرون عن عبادتي سيدخلون جهنم داخرين) «سوره مؤمن / آيه 60) قال:
هو الدعاء و افضل العبادة الدعاء (96)

عن ابي عبدالله (ع9 قال قال اميرالمؤمنين احب اعمال الى الله عزوجل في الارض الدعاء و افضل العبادة العفاف. (97)

قال النبي صلى الله عليه وآله : افضل العبادة انتظار الفرج. (98)

قال رسول الله صلى الله عليه وآله : افضل العبادة اجراً سرعة القيام من عند المريض . (99)

قال على عليه السلام : غض الطرف عن محارم الله سبحانه افضل العبادة. (100)

عن ابي عبد الله عليه السلام : افضل العبادة ادمان التفكير في الله وفي قدرته. (101)

في وصية اميرالمؤمنين عليه السلام: عليك بالتواضع فإنه من أعظم العباداة. (102)

قال ابو جعفر عليه السلام: ان افضل العباداة عفة البطن و الفرج (103)

عن ابى عبد الله عليه السلام: قال كان اميرالمؤمنين لا يقول افضل العباداة العفاف (104)

عن أبى جعفر عليه السلام: قال: ما من عباداة افضل عند الله من عفة بطن و فرج (105)

قال النبي صلى الله عليه وآله: افضل العباداة اجراً اخفاها (106)

قال على عليه السلام: اليقين افضل عباداة. (107)

قال على عليه السلام: ترك الشهوات افضل عباداة و اجمل عادة. (108)

قال على عليه السلام: افضل العباداة الامساک عن المعصيت و الوقوف عند الشبهه. (109)

قال على عليه السلام: افضل العباداة الصمت و انتظار الفرج. (110)

قال على عليه السلام: افضل العباداة غلبة. العادة. (111)

قال على عليه السلام: افضل العباداة الفكر. (112)

قال على عليه السلام: افضل العباداة الزهادة. (113)

قال اميرالمؤمنين عليه السلام: عليكم بصدق الاخلاص و حسن اليقين فانهما افضل عباداة المقربين. (114)

عن ابى عبدالله عليه السلام: ما عبدالله بشيء افضل من اداء حق المؤمن. (115)

عن ابى عبد الله عليه السلام: إنّ العباداة ثلاثة قوم عبد و الله ل خوفاً فتلك عباداة العبيد و قوم عبدوالله تبارك و تعالى طلب الثواب فتلك عباداة الأجراء و

قوم عبدوا الله عزوجل حباً له فتلك عبادة الاحرار و هي افضل العبادة. (116)

قال النبي صلى الله عليه وسلم : افضل العبادة الفقه و افضل الدين الورع. (117)

عن ابى جعفر الجواد عليه السلام : قال افضل العبادة الاخلاص. (118)

عن سدير عن ابيه قال قلت لابي جعفر عليه السلام : اى العبادة افضل فقال ما من شيء افضل عند الله ل من أن يُسأل و يطلب مما عنده و

ما احد ابغض الى الله عزوجل ممن يستكبر عن عبادته ولا يسأل ما عنده (119)

قال على عليه السلام : استديموا الذكر فانه يُنير القلب و هو افضل العبادة. (120)

عن على : و حب المساكين و مجالستهم والتواضع فإتّه من افضل

العبادة (121)

عن عمار الساباطي قال قلت لابي عبدالله عليه السلام : العبادة مع الامام منكم المستقر في السر في دولة الباطل افضل ؟ ام العبادة في

ظهور الحق و دولته مع الامام الظاهر منكم ؟

فقال يا عمار الصدقة في السر والله افضل من الصدقة في العلانية و

كذلك عبادتكم في السر مع امامكم المستقر في دولة الباطل افضل.... (122)

عن النبي صلى الله عليه وآله : افضل العبادة قول لا اله الا الله و لا قوة الا بالله. (123)

قال على عليه السلام : اليقين افضل عبادة . (124)

قال على عليه السلام : الإيثار أفضل و اجل سيادة. (125)

قال على عليه السلام : افضل العبادة سهر العيون بذكر الله سبحانه. (126)

قال النبي صلى الله عليه وآله : ... و افضل العبادة ذكر الموت. (127)

قال الصادق عليه السلام : لو كان عند الله عبادة تعبد بها عبادة المخلصين افضل

من الشكر على كل حال لا تطلق لفظه فيهم من جميع الخلق بها فلما لم يكن افضل منها خصها من بين العبادات و خص اربابها فقال (و قليل من عبادى الشكور). (128)

ص: 38

94- امام صادق علیه السلام: برترین عبادت شناخت خدا و تواضع برای اوست.

95- موسی بن جعفر علیه السلام: برترین عبادت بعد از شناخت خداوند انتظار فرج است.

96- امام باقر علیه السلام: خداوند عزوجل می فرماید: «کسانی که از عبادت من تکبر می ورزند به زودی با ذلت داخل دوزخ می شوند» (سوره مؤمن / آیه 60) فرمود منظور (از عبادت در این آیه شریفه) دعا می باشد و دعا افضل عبادات است.

97- امام صادق علیه السلام: امیرالمؤمنین علیه السلام فرمود: محبوب ترین اعمال به درگاه خداوند متعال در زمین دعا است و برترین عبادت عفاف و پاکدامنی می باشد.

98- رسول خدا صلی الله علیه وآله: بهترین عبادت انتظار فرج است.

99- رسول خدا صلی الله علیه وآله: برترین عبادت از جهت پاداش زود برخاستن از پیش مریض است.

100- علی علیه السلام: چشم پوشی از محارم خداوند سبحان برترین عبادت است.

- 101 - امام صادق علیه السلام : بهترین عبادت تفکر دائم درباره عظمت خدا و قدرت اوست.
- 102 - در وصیت امیرالمؤمنین علیه السلام آمده است بر تو باد به تواضع چراکه از بزرگترین عبادت ها می باشد .
- 103 - امام باقر علیه السلام : همانا بهترین عبادت عفت و پاکی شکم و عورت است.
- 104 - امام صادق علیه السلام : امیرالمؤمنین علیه السلام می فرمود برترین عبادت پاکدامنی است.
- 105 - امام باقر علیه السلام : هیچ عبادتی در پیشگاه خداوند با فضیلت تر از پاکی شکم و پاکدامنی نیست
- 106 - رسول خدا صلی الله علیه وآله : بهترین عبادت از حیث پاداش پنهان ترین آن است.
- 107 - علی علیه السلام : یقین بهترین عبادت می باشد .
- 108 - علی علیه السلام : ترک تمایلات نفسانی برترین عبادت و زیباترین عادت است.
- 109 - علی علیه السلام : بهترین عبادت خودداری از گناه و توقف و احتیاط در هنگام شبهه است.
- 110 - علی علیه السلام : بهترین عبادت سکوت و انتظار گشایش است.
- 111 - علی علیه السلام : برترین عبادت چیره شدن بر عادات زشت می باشد .
- 112 - امام علی علیه السلام : اندیشیدن درباره عظمت و قدرت خداوند برترین عبادت می باشد.
- 113 - حضرت علی علیه السلام : بهترین عبادت زهد ورزیدن است.

114- امیرالمؤمنین علیه السلام : بر شما باد به اخلاص راستین و یقین نیکو زیرا این دو بهترین عبادت مقربین هستند.

115 - امام صادق علیه السلام : پرستش نشده است خداوند به چیزی بهتر از اداء حق مؤمن.

116- امام صادق علیه السلام : همانا بندگان بر سه گونه اند: گروهی خدای عزوجل را از روی ترس پرستش کردند که این پرستش بردگان است، گروهی دیگر به امید اجر و ثواب خدا را پرستیدند که این عبادت اجرت بگیران است و گروه سوم را از روی محبت پرستش کردند که این عبادت آزادگان است و این برترین نوع عبادت می باشد .

117- رسول الله صلی الله علیه وآله : بهترین عبادت، فقه (فهم دینی) و بهترین آئین، پرهیزکاری است.

118 - امام جواد علیه السلام : برترین عبادت اخلاص است.

119- سدیر از پدرش نقل می کند به امام باقر علیه السلام عرض کردم کدام عبادت افضل است؟ فرمود در پیشگاه خداوند چیزی بهتر از این نیست که از آنچه نزد اوست سؤال و درخواست شود و هیچ فردی نزد خدا مغبوضتر نیست از کسی که نسبت به عبادت خدا تکبر کند و از آنچه نزد اوست درخواست ننماید.

120- حضرت علی علیه السلام : پیوسته در ذکر و یاد خدا باشید که قلب را نورانی می کند و بهترین عبادت است.

121 - حضرت علی علیه السلام : ... و دوست داشتن فقرا و همنشینی با آنان و فروتنی به راستی از برترین عبادتها می باشد.

122- عمار سباباطی می گوید به امام صادق علیه السلام عرض کردم : آیا عبادت خدا

با امامی از شما خاندان که در دولت باطل، پنهان می باشد بهتر است یا عبادت هنگام ظهور دولت حق با امام ظاهر از شما خاندان؟
فرمود: ای عمار به خدا سوگند صدقه پنهانی بهتر است از صدقه آشکار، و همینطور اطاعت شما در سرّ و نهران با امامتان که در دولت باطل پنهان می باشد افضل است .

123 - رسول خدا صلی الله علیه وآله : برترین عبادت گفتن لا اله الا الله و لا قوة الا بالله می باشد.

124- امام علی علیه السلام : یقین برترین عبادت میباشد.

125- امام علی علیه السلام : ایثار و از خودگذشتگی بهترین عبادت و برترین بزرگواری است.

126- امام علی علیه السلام : بهترین عبادت بیداری چشم ها در آخر شب ها است با یاد خداوند سبحان.

127- رسول اکرم صلی الله علیه وآله : و بهترین عبادت یاد مرگ است.

128- امام صادق علیه السلام : اگر نزد خداوند عالم عبادتی برای بندگان مخلص خدا، برتر از شکر در تمام احوال می بود .

فى الممل و المآلس و الخصال عن الصادق عليه السلام : إن الناس يعبدون الله على ثلاثة اوجه فطبقة يعبدونه رغبته فى ثوابه فتلك عبادة الحرصا و هو الطمع و آخرون يعبدونه خوفاً من النار فتلك عبادة العبيد و هى رهبةً و لكنى اعبده حباً له عزوجل فتلك عبادة الكرام لقوله عزوجل (وَهُمْ مِنْ فِرْعَ يَوْمئذِ آمنون) و لقوله عزوجل (قل ان كنتم تحبون الله فاتبعونى يحببكم الله) فمن احبّ الله عزوجل احبّه و من احبّه الله كان من الامنين و هذا مقام مكنون لا يمسّه الالمطهرون. (129)

قال على ا : إن قوماً عبدوا الله رغبةً فتلك عبادة التجار و ان قوماً عبدوا الله رهبةً فتلك عبادة العبيد و ان قوماً عبدوا الله شكراً فتلك عبادة الاحرار (130)

من مواعظ الله تعالى يا احمد ... اول العبادة الصمت و الصوم. (131)

قال على عليه السلام : الاخلاص (الجود فى الله) عبادة المقربين. (132)

قال النبي صلى الله عليه وآله : ألا أخبركم بأيسر العبادة و آهونها على البدن الصمت و حسن الخلق (133)

.... فقال ابوالحسن عليه السلام : ان الله استعبد خلقه بضروب من العبادة و الله مفازع يفزعون الله ويستعبد فاستعبد عباده بالقول و العلم و العمل و التوجيه (التوجه) و نحو ذلك....(134)

ص: 44

129 - امام صادق علیه السلام: مردم خداوند را بر سه گونه می پرستند: گروهی از روی میل به ثواب و انتظار اجر خدا را پرستش میکنند که این عبادت حریصان است و همان طمع می باشد. گروهی دیگر به خاطر ترس از آتش دوزخ، بندگی خدا می کنند که این پرستش بردگان و همان ترس است و لیکن من خدا را به جهت اینکه او را دوست دارم عبادت می کنم و این همان عبادت کریمان است زیرا خداوند متعال می فرماید «و آنان از وحشت و ترس آن روز در امان هستند» و نیز می فرماید «بگو اگر خدا را دوست دارید از من پیروی

کنید تا خدا شما را دوست بدارد پس هرکسی که خدای عزوجل را دوست داشته باشد خدا نیز او را دوست خواهد داشت و آنکه محبوب خدا شد از ایمنی یافتگان است. و این مقام مستور و پوشیده ای است که جز پاکیزگان به آن دست نیابند.

130- امیرالمؤمنین علی علیه السلام: گروهی خداوند را از روی رغبت (در ثواب) می پرستند که این عبادت تاجران است و گروهی دیگر از روی ترس خدا را

عبادت می کنند که آن عبادت بردگان می باشد و گروهی از جهت شکرگزاری عبادت پروردگار را بجای میآورند که این عبادت آزادگان است.

131- از مواعظ خداوند متعال : یا احمد ... سرآغاز بندگی سکوت و روزه است.

132- امیرالمؤمنین علیه السلام : اخلاص (بخشش در راه خدا) عبادت مقربین است.

133- رسول الله صلی الله علیه وآله : آیا شما را به آسانترین و راحت ترین عبادت ها بر بدن آگاه کنم آن عبارت از سکوت و خلق و خوی نیکو است.

134- امام رضا علیه السلام در جواب سؤال ابوقره فرمود : خداوند متعال آفریدگان خود را به انواع عبادت فرا خوانده ... و بندگان خود را به پرستش به وسیله گفتار، دانش، عمل، توجه و امثال آن واداشته است

ص: 46

عن عمار الساباطي قال قال لى ابو عبد الله عليه السلام : يا عمار الصدقة في السر افضل من الصدقة في العلانية وكذلك والله العبادة في السر افضل منها في العلانية. (135)

قال النبي صلى الله عليه وآله : اعظم العبادة اجراً اخفاها. (136)

قال على عليه السلام : اذا احب الله عبداً ألهمه حسن العبادة. (137)

قال النبي صلى الله عليه وآله : ... وأحسنَ القصد في العبادة. (138)

عن النبي صلى الله عليه وآله : من حسن عبادة المرء حسن ظنه. (139)

قال على عليه السلام : من حسنت يقينه حسنت عبادته (140)

قال على عليه السلام : باليقين تتم العبادة. (141)

قال على عليه السلام : مَنْ قنع حسنت عبادته (142)

قال على عليه السلام : نعم عون العبادة السهر. (143)

عن على عليه السلام : عليكم بالقصد في المطاعم فإنه أبعد من السرف و اصح للبدن واعونُ على العبادة (144)

قال على بن الحسين عليه السلام : لا عبادة الا بالتفقه (145)

سمعت ابا جعفر عليه السلام : يقول قال رسول الله عزوجل إن من أغبط اوليائي عندي رجلٌ خَفِيفُ الحالِ ذاحظٌ من صلاة احسن عبادة ربه بالغيب (136)

قال الصادق عليه السلام : اوحى الله تعالى الى داود عليه السلام : ذكر عبادى من الآيبى و حسن الظن يدعوا الى حسن العبادة. (147)

عن زيد بن على عن ابيه عليه السلام : قال الورع نظام العبادة. (148)

من مواعظ الله تعالى ... و يا احمد الورع يفتح على العبد ابواب العبادة فيكرم به عند الخلق ويصل به الى الله عزوجل. (149)

قال على عليه السلام : فضيلة السادة حسن العبادة. (150)

عن على عليه السلام : من تورّع حسنت عبادته (151)

قال على عليه السلام : صلاح العبادة التوكل (152)

قال على عليه السلام : فى الانفراد لعبادة الله كنوز الارباح (153)

قال النبي صلى الله عليه وآله : اعبدا الله كأنك تراه فان كنت لا تراه فانه براك (154)

عن ابى عبد الله عليه السلام : قال قال اميرالمؤمنين عليه السلام : ... الا لا خير في عبادة ليس فيها تفكر (155)

عن رسول الله صلى الله عليه وآله : خذوا من العبادة ما تطيقون (156)

135- امام صادق علیه السلام به عمار ساباطی فرمود: ای عمار صدقه در نهان برتر است از صدقه آشکار و همچنین به خدا سوگند عبادت در خفا بهتر است از عبادت آشکارا.

136 - رسول خدا صلی الله علیه وآله برترین عبادت از جهت پاداش مخفی ترین آن است.

137- علی علیه السلام: هنگامی که خداوند بنده ای را دوست داشته باشد نیکی عبادت را به او الهام می کند.

138 - رسول خدا صلی الله علیه وآله: ... و چه نیکو است اعتدال و میانه روی در عبادت.

139 - رسول خدا صلی الله علیه وآله: خوبی و نیکویی عبادت انسان حسن ظن او است.

140- علی علیه السلام: هرکس یقین او نیکوتر باشد عبادت او نیکوتر خواهد شد.

141 - علی علیه السلام: با یقین و باور قلبی عبادت کامل می گردد.

142- علی علیه السلام : هرکس به آنچه دارد و خدا به او داده است قانع باشد عبادت او نیکوتر و بهتر خواهد شد.

143- علی علیه السلام : خوب کمکی است برای عبادت شب زنده داری.

144- بر شما باد به اقتصاد و میانه روی در طعام و غذاها چراکه موجب دوری از اسراف و باعث صحت بدن بوده و کمکی است برای عبادت .

145 - امام زین العابدین علیه السلام : عبادت (صحیح و کامل) نیست جز با دانش و آگاهی .

146- ابو عبیده حذاء می گوید: از امام باقر علیه السلام شنیدم می فرمود: رسول خدا صلی الله علیه وآله فرمود: خداوند متعال می فرماید : همانا از خوشحال ترین اولیاء و دوستانم در نزد من فردی است سبکیال دارای حظ و نصیبی از نماز ، که عبادت پروردگارش را در نهان به نیکی انجام دهد.

147- امام صادق (ع) : خداوند متعال به داود علیه السلام وحی کرد بندگانم را نسبت به نعمت هایم یادآوری کن ... و حسن ظن انسان را به حسن عبادت و انجام نیک آن فرا می خواند.

148- زیدبن علی از پدرش امام سجاد علیه السلام نقل می کند ورع و پرهیزکاری نظام عبادت و بندگی است.

149- از مواعظ خداوند متعال است یا احمد پرهیزکاری درهای عبادت را به سوی بنده می گشاید پس به وسیله آن نزد خلق عزیز می گردد و به خدای عزوجل می رسد.

150 - علی علیه السلام : فضیلت بزرگان در نیکویی عبادت است.

151 - علی علیه السلام : هر کس ورع، بورزد عبادتش نیکو خواهد شد.

152 - علی علیه السلام : صلاح عبادت توکل به خداست.

153- علی علیه السلام : در اختصاص به عبادت و بندگی پروردگار است گنجینه های سودمند.

154 - رسول خدا صلی الله علیه وآله : ای ابوذر خداوند را چنان عبادت کن که گویا او را می بینی و اگر تو او را نمی بینی همانا او تو را می بیند.

155- امام صادق از امیرالمؤمنین علیه السلام : آگاه باشید در عبادتی که خالی از تفکر باشد خیری نیست.

156 - از پیامبر صلی الله علیه وآله نقل شده است برگزینید و انجام دهید از عبادت، آنچه را طاقت و توان دارید .

ص: 51

قال النبي صلى الله عليه وآله ... و السكينة زينة العبادة... (157)

قال رسول الله صلى الله عليه وسلم من رزقه الله حبّ الأئمة من اهل بيته فقد اصاب خير الدنيا والاخرة فلا يشكّن احد انه في الجنة فإنّ في حبّ اهل بيته عشرين خصلة عشر منها في الدنيا وعشر منها في الاخرة اما في الدنيا فالزهد و الحرص على العمل و الورع فى الدين و الرغبة في العبادة (158)

قال على عليه السلام : زين العبادة الخشوع (159)

ص: 52

157- رسول خدا صلی الله علیه وآله آرامش و طمأنینه زیور عبادت می باشد.

158- رسول الله صلی الله علیه وآله : آن کس که خداوند دوستی ائمه از اهل بیت مرا روزی او کرده است، همانا به خیر دنیا و آخرت نائل شده است. پس کسی در بهشتی بودن خود تردید نکند زیرا در دوستی اهل بیت من بیست خصلت وجود دارد. ده تا در دنیا و ده تا در آخرت اما در دنیا پس زهد تلاش در عمل ورع در دین شوق و رغبت در عبادت ...

159 - علی علیه السلام : زینت عبادت خشوع است.

ص: 53

في مواعظ مسيخ عليه السلام : بحق اقول لكم إنه كما ينظر المريض الى طيب الطعام فلا يلتذ به مع ما يجده من شدة الوجع كذلك صاحب الدنيا لا يلتذ بالعبادة ولا يجد حلاوتها مع ما يجد من حب المال (من حلاوة الدنيا) (160)

قال على عليه السلام : كيف يجد لذة العبادة من لا يصوم عن الهوى. (161)

قال على عليه السلام : كيف يتمتع بالعبادة من لم يُعنه التوفيق. (162)

قال الصادق عليه السلام : الصمت شعار المحققين بحقايق ... و معه عزل الهوى ورياضة النفس و حلاوة العبادة. (163)

عن موسى بن جعفر عليه السلام : يا هشام اوحى الله الى داود قُلْ لعبادى لا تجعلوا بيني و بينهم عالماً مفتوناً بالدنيا فيصدّهم عن ذكرى و عن طريق محبتي و مناجاتي اولئك قطاع الطريق من عبادي ان ادنى أنا صانع بهم أن انزع حلاوة عبادتي و مناجاتي من قلوبهم (164)

... و كان رسول الله صلى الله عليه وآله يصلى حتى يتورم قدماه و يقول افلا اكون عبداً شكوراً اراد ان يعتبر به امته فلا تغفلوا عن الاجتهاد و التعبد و

الرياضة بحال آلا و انك لو وجدت حلاوة عبادة الله و رأيت بركاتها و استصنأت بنورها لم تصبر عنها ساعة واحدة و لو قطعت ارباً ارباً فما
اعرض من اعرض عنها الا بحرمان فوائد السبق من العصمة والتوفيق. (165)

ص: 55

160- از مواعظ مسیح علیه السلام: به راستی برای شما می گویم چنانکه مریض از نگاه به طعام پاکیزه به جهت شدت درد لذت نمیبرد اهل دنیا نیز از عبادت بهره مند نمی شود و شیرینی آن را نمی چشد به جهت علاقمندی به مال (و درک شیرینی دنیا).

161- علی علیه السلام: چگونه لذت عبادت را درک کند کسی که از هوی پرهیز نمی کند؟

162- علی (ع): چگونه از عبادت بهره می برد کسی که توفیق همراهش نباشد.

163- امام صادق علیه السلام: سکوت شعار کسانی است که به حقایقی دست یافته اند... و همراه سکوت است دوری از هوی و ریاضت نفس و شیرینی عبادت.

164- موسی بن جعفر علیه السلام: ای هشام! خداوند به داود علیه السلام وحی کرد: به بندگانم بگو میان من و خودشان عالم شیفته به دنیا را واسطه قرار ندهند که

آنها را از یاد من و طریق محبتم و مناجاتم باز می دارند. این عالمان، راهزن بندگانم هستند. کمترین مجازات آنها این است که لذت عبادت و مناجاتم را از دلشان بیرون می کنم .

165 - ... و رسول خدا صلی الله علیه و آله آنقدر نماز می خواند که قدم هایش متورّم می شد و می فرمود: آیا بنده شکرگذاری نباشم. منظور حضرت این بود که امتش عبرت بگیرند و از آن حضرت پیروی کنند پس از تلاش و تعبّد و ریاضت در هیچ حال غافل نباشید، همانا تو اگر شیرینی عبادت را بچشی و برکاتش مشاهده کنی و از نور آن بهره مند شوی، یک ساعت هم طاقت جدائی از آن را نخواهی داشت اگر چه قطعه قطعه شوی و کسی که از عبادت دوری می کند، نیست مگر بخاطر محروم شدن از فوائد گذشته که عصمت و توفیق باشد.

ص: 57

خير العبادة

قال النبي صلى الله عليه وآله : خير العبادة أخفيها. (166)

قال ابو جعفر عليه السلام : خير العبادة قول لا اله الا الله. (167)

عن ابي عبدالله عليه السلام : قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم الاستغفار وقول (لا اله الا الله) خير العبادة. (168)

قال على عليه السلام : التفكر في آلاء الله نعم العبادة. (169)

قال الصادق عليه السلام : خير العبادات أقربها بالامن و اخلصها من الافات و أدومها و إن قل.... (170)

قال على عليه السلام : أعلى العبادة اخلاص العمل (171)

ص: 58

166 - رسول خدا صلی الله علیه وآله : بهترین عبادت مخفی ترین آن است.

167 - امام باقر علیه السلام : بهترین عبادت ذکر لا اله الا الله است .

168 - امام صادق علیه السلام : رسول خدا فرمود: استغفار و ذکر لا اله الا الله بهترین عبادت است.

169 - علی علیه السلام : اندیشه در نعمت های خداوند چه عبادت خوبی است.

170 - امام صادق علیه السلام : بهترین عبادت ها نزدیک ترین آنها به آسایش (خاطر) و خالص ترین آنها از آفت ها و مداوم ترین آنها است اگر چه اندک باشد.

171 - علی علیه السلام : عالیتین، عبادت خالص نمودن عمل است.

قال على عليه السلام : من لم يختلف سره وعلانيته وفعله ومقاتته فقد ادى الامانة واخلص العبادة. (172)

قال على عليه السلام : العبادة الخالصة أن لا يرجو الرجل الا ربه ولا يخافُ إلا ذنبه (173)

قال الباقر عليه السلام : لا يكون العبد عابداً لله حق عبادته حتى ينقطع عن الخلق كلهم اليه فحينئذ يقول هذا خالص لي فيقبله بكرمه.

(174)

عن أبي الحسن الرضا عليه السلام : ان امير المؤمنين كان يقول طوبى لمن اخلص لله العبادة والدعاء ولم يشغل قلبه بما ترى عيناه ولم

ينس ذكر الله بما تسمع اذناه ولم يحزن صدره بما اعطى غيره. (175)

قالت فاطمة عليها السلام : من اصعد الى الله خالص عبادته اهبط الله عزوجل عاليه افضل مصلحته . (176)

قال على عليه السلام : فاز بالسعادة من اخلص عبادته (177)

قال الصادق عليه السلام : التقوى على ثلاثة اوجه و من كان اتقى كانت عبادته اخلص و اطهر (178)

قال على عليه السلام : الاخلاص ملاك العبادة. (179)

قال على عليه السلام : الاخلاص ثمرة العبادة. (180)

قال النبي صلى الله عليه وآله : افضل الناس من عشق العبادة فعانقها و احبها بقلبه و باشرها بجسده و تفرغ لها فهو لا يبالي على ما اصبح من الدنيا على عسرام على يسر. (181)

عن الحسن بن على الزكي عليه السلام : قال لو جعلت الدنيا كلها لقممة واحدة و لقممتها من يعبد الله خالصاً لرأيت انى مقصر في حقه.... (182)

عن ابي عبدالله عليه السلام : ... و العمل الخالص الذى لا تريد أن يحمذك عليه احد الا الله عزوجل (183)

ص: 61

172- علی علیه السلام: کسی که آشکار و نهان و گفتار و کردارش متفاوت نباشد همانا امانت (الهی) را ادا کرده و عبادت خویش را خالصانه انجام داده است.

173 - علی علیه السلام: عبادت خالص آن است که بنده جز به خداوند امیدوار نباشد و جز از گناه خویش نترسد.

174- امام باقر علیه السلام: بنده به حقیقت بندگی و عبادت خداوند نمیرسد مگر اینکه از همگان ببرد و به او بیوندد در این هنگام خدا می فرماید این عمل خالص برای من است پس به کرم خود آن را می پذیرد .

175 - امام رضا علیه السلام: همانا امیرالمؤمنین علیه السلام می فرمود: خوشا به حال کسی که عبادت و دعا را خالصانه برای خدا انجام دهد و قلبش به آنچه دیدگانش بیند مشغول نگردد و یاد خدا را به خاطر آنچه گوش هایش می شنود فراموش نکند و از آنچه به دیگران عطا شده سینه اش غمگین نگردد.

176 - حضرت فاطمه علیها السلام: هر کس عبادت خالصش را به سوی خدا بالا بفرستد خدای بزرگ هم برترین مصلحتش را به سوی او نازل فرماید .

177- علی علیه السلام : هر کس عبادتش را خالص کند به فلاح و رستگاری رسد.

178 - امام صادق علیه السلام : تقوی بر سه وجه است ... آنکه تقوایش بیشتر و پرهیزگارتر باشد عبادتش خالصتر و پاکتر است

179 - علی علیه السلام : اخلاص ملاک عبادت است.

180- علی علیه السلام : اخلاص ثمره و نتیجه عبادت است.

181 - رسول خدا صلی الله علیه و آله: برترین مردم کسی است که عاشق عبادت باشد. پس با عبادت (در تمام مراحل زندگی) ملازم شود و آن را به جان دوست داشته و با جسم و بدن در انجامش بکوشد و خود را برای عبادت فارغ و مهیا گرداند. برای چنین شخصی، مشکل و آسان دنیا اهمیتی ندارد.

182 - امام حسن عسکری علیه السلام : اگر همه دنیا در لقمه ای قرار داده شود و من آن لقمه را در اختیار بندهای که خدا را خالصانه عبادت می کند، قرار دهم احساس می کنم در حق او کوتاهی کرده ام .

183- امام صادق علیه السلام : عمل خالص آن است که انتظار تعریف و ستایش در مورد آن از هیچکس جز خدای عزوجل نداشته باشی.

قال الرضا عليه السلام : مَنْ شَهِرَ نَفْسَهُ بِالْعِبَادَةِ فَاتَهَمُوهُ عَلَى دِينِهِ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَبْغِضُ شَهْرَةَ الْعِبَادَةِ وَشَهْرَةَ اللَّبَاسِ (184)

عن ابى عبد الله عليه السلام : قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : ما اقبح الفقر بعد الغنى و اقبح الخطيئة بعد المسكنة و اقبح من ذلك العابد لله ثم يدع عبادته . (185)

قال ابو عبد الله عليه السلام : لا تكرهوا الى انفسكم العبادة. (186)

عن ابى جعفر عليه السلام قال : قال رسول الله صلى الله عليه وسلم ان هذا الدين متين فاوغلوا فيه برفق و لا تكرهوا عبادة الله الى عباد الله فتكونوا كالراكب المنبت الذي لا سفراً قطع و لا ظهراً ابقى. (187)

قال النبي صلى الله عليه وآله : ... يا على آفة الحديث الكذب و آفة العلم النسيان و آفة العبادة الفترة . (188)

قال الصادق عليه السلام : الاشتهار بالعبادة ريبة. (189)

قال الصادق عليه السلام : العبادة مع اكل الحرام كالبناء على الرمل (الماء) . (190)

قال على بن الحسين عليه السلام : ... و لا تقسد عبادتى بالعجب. (191)

قال النبي صلى الله عليه وآله : المتعبد بغير فقه كالحمار الطاحون. (192)

قال على عليه السلام : سوء الظن يفسد العبادة. (193)

عن محمد بن مسلم قال سمعت ابا جعفر عليه السلام يقول: كل من دان الله عزوجل بعبادة بجهد فيها نفسه و لا امام له من الله فسعيه غير مقبول و هو متحير و الله شأني لاعماله الى ان (قال) و إن مات على هذه الحال مات ميتة كفر و نفاق و اعلم يا محمد أنّ ائمه الجور و اتباعهم لمعزولون عن دين الله قد ضلّوا و اضلّوا فاعما لهم التي يعملونها كرماد اشتدت به الريح في يوم عاصف لا يقدرّون مما كسبوا علي شيء ذلك هو الضلال البعيد. (194)

قال على عليه السلام : آفت العبادة الرياء. (195)

عن ابي جعفر عليه السلام قال: قال رسول الله صلى الله عليه وآله الا ان لكل عبادة شرّة ثمّ تصير الى فترة فمن صار شرّة عبادته الى سنتي فقد اهتدى و من خالف سنتي فقد ضل وكان عمله في تباب اما انى اصلى و انام و اصوم و افطر و اضحك و ابكى فمن رغب عن منهاجى و سنتى فليس منى و قال كفى بالموت موعظة و كفى باليقين غنى و كفى بالعبادة شغلاً . (196)

عن ابي عبدالله عليه السلام : قال مربي ابي و انا حدث وقد اجتهدت في العبادة فرأيتى و آنا اتصاب عرفاً فقال لى يا جعفر يا بُنَيَّ إِنَّ الله إِذا أَحَبَّ

عَبداً أَدْخَلَهُ الْجَنَّةَ وَ رَضِيَ عَنْهُ بِالْيُسَيْرِ . (197)

عن ابي جعفر عليه السلام قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم قال الله تعالى، إن من عبادى المؤمنين لمن يجتهد في عبادتي فيقوم من رقاذه و لذيد و ساده فيجتهد لى الليالي فيتعب نفسه في عبادتى، فاضربه بالنعاس الليله و

الليلتين نظراً منى له و ابقاء عليه فينام حتى يصبح فيقوم و هو ماقت زارى لنفسه عليها و لو اخلى بينه و بين ما يريد من عبادتي لدخله العُجب من ذلك، فيصيره العجب الى الفتنة باعماله فيأتيه من ذلك ما فيه هلاكه لعجبه باعماله و رضاه عن نفسه حتى يظن انه قد فاق العابدين و جاز في عبادته حدّ التقصير فيتباعدُ مِنِّي عند ذلك وهو يظن انه يتقرب إلى. (198)

عن احدهما عليه السلام قال دخل رجلان المسجد احدهما عابد و الآخر فاسق

فخرجا من المسجد و الفاسق صديق و العابد فاسق و ذلك أنه يدخل العابد المسجد مدلاً (مسرور) بعبادته يدل بها فتكون فكرته في ذلك و تكون فكرة الفاسق في التندم على فسقه و يستغفر الله عزوجل مما صنع من الذنوب. (199)

قال على عليه السلام : و خادع نفسك في العبادة و ارفق بها و لا تقهرها و خذ

عفوها و نشاطها الا ما كان مكتوباً. (200)

عن النبي صلى الله عليه وآله : عن جبرئيل قال قال الله تبارك و تعالى ... و ما يتقرب الى عبدي بمثل اداء ما افترضت عليه ... و إنَّ من عبادي المؤمنين لمن يريد الباب من العبادة فأكفه عنه لئلا يدخله عجب فيفسده و.....(201)

عن موسى بن جعفر عليه السلام : يا هشام اوحى الله الى داود قل لعبادي لا يجعلوا بيني و بينهم عالماً مفتوناً بالدنيا فيصدهم عن ذكري و عن طريق محبتي و مناجاتي اولئك قطاع الطريق من عبادي إن أدنى أنا صانع بهم أن انزع حلاوة عبادتي و مناجاتي من قلوبهم. (202)

في وصية موسى بن جعفر عليه السلام : لهشام بن الحكم ... يا هشام ما اقبح ... و اقبح الخطيئة بعد النسك و اقبح من ذلك العابد الله ثم يترك

عبادته (203)

ص: 66

قال النبي صلى الله عليه وآله : اياكم والبطننة فانّھا مفسدة للبدن و مورثة للسقم و مكسلة عن العبادة. (204)

قال النبي صلى الله عليه وآله : ترك العبادة يقسى القلب. (205)

عن موسى بن جعفر عليه السلام : يا هشام احذر هذه الدنيا و احذر اهلها ... و عابد جاهل يستصغر من هو دونه في عبادته يُحِبُّ أَنْ يُعْظَمَ
و يُؤَقَّرَ (206)

ص: 67

184- امام رضا علیه السلام: هر کس خود را با عبادت مشهور کند پس او را در دین خود متهم بدارید زیرا خداوند متعال شهرت در عبادت و لباس شهرت را مبعوض می دارد.

185 - امام صادق علیه السلام: رسول خدا فرمود چه زشت است فقر بعد از غنی بودن و گناه کردن بعد از مسکنت و از آن زشت تر عابدی است که مدتی خدا را عبادت کند سپس عبادت او را ترک نماید .

186- امام صادق (ع): عبادت را بر خودتان تحمیل نکنید.

187- امام باقر علیه السلام: رسول خدا صلی الله علیه وآله فرمود: همانا این دین دین متینی است پس با رفق و ملایمت در آن وارد شوید و عبادت خداوند را بر بندگانش تحمیل نکنید تا مبادا همانند سواری شوید که در نیمه راه سفر باز ماند که نه به مقصد رسیده و نه مرکب او را توانی است.

188 - رسول خدا صلی الله علیه وآله: یا علی آفت سخن دروغ است و آفت علم فراموشی و آفت عبادت سستی است.

189 - امام صادق علیه السلام : مشهور شدن به عبادت شک برانگیز است.

190 - رسول خدا صلی الله علیه وآله : عبادت با خوردن حرام همانند ساختمانی است که بر روی رمل (یا آب) بنا شده باشد.

191 - امام زین العابدین (ع9) : ... پروردگارا عبادتم را به جهت عجب فاسد مگردان .

192 - رسول خدا صلی الله علیه وآله : عبادت کننده بدون آگاهی مانند چارپای آسیاب است (که به دور خودش می چرخد).

193 - علی علیه السلام : سوءظن و بدگمانی عبادت را فاسد می کند.

194 - محمد بن مسلم میگوید از امام باقر علیه السلام شنیدم می فرمود: هر کسی به خدا نزدیک شود با عبادت پر رنج بدون داشتن امام و پیشوای خدائی، پس تلاش او مورد قبول نبوده، و او گمراه و حیران است و خداوند متعال نسبت به اعمال او غضبناک می باشد ... و اگر به آن حال بمیرد با کفر و نفاق مرده است. و بدان ای محمد (ابن مسلم) رهبران جور و پیروانشان از دین خدا دورند، چرا که هم خود گمراه شده و هم دیگران را گمراه کرده اند، پس اعمال آنها به منزله خاکستری است که در یک روز طوفانی، تندبادی بر آن بوزد که چیزی از اعمال و نتیجه تلاششان نمی یابند و این همان گمراهی بعید است.

195 - علی علیه السلام : آفت عبادت ریا و خودنمائی است .

196 - امام باقر علیه السلام : رسول خدا صلی الله علیه وآله فرمود آگاه باشید برای هر عبادتی، نخست شوق و نشاطی است سپس به فترت و سستی گرایید، پس هر کس شوق و نشاط عبادتش مطابق سنت و روش من باشد هدایت شده و آنکه با سنت من مخالفت نماید گمراه گشته و عملش در خسران است. همانا من نماز

می خوانم، می خوابم، افطار می کنم، می خندم و گریه می کنم، هرکس از روش من دوری کند از من نیست. و باز فرمود: مرگ برای پند گرفتن، یقین برای بی نیازی و عبادت برای اشتغال (و پرهیز از کارهای بیهوده) کافی است.

197 - امام صادق علیه السلام فرمود: در جوانی که تلاش بسیار بر عبادت داشتم پدرم مرا دید در حالی که عرق می ریختم پس به من فرمود: ای جعفر، فرزندم! همانا خداوند هنگامی که بنده ای را دوست داشته باشد او را داخل بهشت می کند و به عمل کم و آسان، راضی می شود.

198 - امام باقر علیه السلام: رسول خدا صلی الله علیه وآله فرمود: خداوند متعال فرمود: برخی از بندگان مؤمن در عبادت من کوشش بسیار میکنند شبانگاه از خواب ناز و بستر راحت برمی خیزد و خود را با انجام عبادت به زحمت می اندازد. من با نظر لطف و به جهت حفظ او یک شب و دو شب او را به خواب مبتلا می کنم و تا هنگام صبح می خوابد سپس بر می خیزد در حالی که به خاطر آن خواب، خود را مذمت و سرزنش می کند؛ و اگر می گذاشتم آن چنانکه خود می خواهد مرا عبادت کند

از آن عبادت دچار عجب می گردید، و عجب اعمال او را به تباهی می کشانید و همین موجب هلاکش میشد به خاطر عجب او نسبت به اعمالش و رضایت او از خودش به طوری که گمان می کرد بر عابدان برتری جسته و در عبادت خود از حد تقصیر و کوتاهی فراتر رفته است و در این هنگام از من دور می شود در حالیکه می پنداشت به من تقرب پیدا می کند .

199 - امام باقر یا امام صادق علیهما السلام: دو نفر وارد مسجد شدند یکی عابد و دیگری فاسق پس چون از مسجد بیرون آمدند فاسق صدیق و عابد فاسق گشته بود، بدان جهت که عابد داخل مسجد می شود در حالیکه به عبادت خود

می‌بالد و در این زمینه فکر می‌کند، اما فاسق به پشیمانی از گناهش می‌اندیشد و در پیشگاه خداوند عزوجل از گناهانی که انجام داده استغفار می‌کند.

200- علی علیه السلام: در عبادت و بندگی نفس خود را بفریب و با او مدارا نما و او را مجبور نکن و حالت خوشی و نشاط او را دریاب مگر در مورد عبادت واجب.

201- رسول خدا صلی الله علیه وآله از جبرئیل (ع9): خداوند تبارک و تعالی فرمود...: و هیچ چیز به مانند ادای واجبات موجب تقرّب بندهام به من نمی‌شود.... و از بندگان مؤمنم برخی اراده می‌کنند بابتی از عبادت را (به روی خود باز می‌کنند) و من او را از انجام آن باز میدارم تا گرفتار عجب نگشته و فاسد نشود...

202- موسی بن جعفر علیه السلام: ای هشام خداوند به داوود علیه السلام: وحی کرد به بندگانم بگو: میان من و خودشان عالم شیفته به دنیا را واسطه قرار ندهند که آنها را از یاد من و طریق محبتم و مناجاتم باز میدارند این عالمان راهزن بندگانم هستند. کمترین مجازات آنها این است که لذت عبادت و مناجاتم را از دلشان بیرون می‌کنم.

203- در وصیت موسی بن جعفر علیه السلام به هشام بن حکم آمده است: ای هشام! چه زشت و قبیح است... خطا و گناه کردن بعد از حج و عبادت و زشت تر از آن این است که کسی خداوند را عبادت کند سپس عبادتش را ترک نماید.

204- رسول خدا صلی الله علیه وآله: از پرخوری پرهیزید که بدن را فاسد می‌کند و موجب مریضی می‌شود و سبب کسالت در عبادت می‌شود.

205- رسول خدا صلی الله علیه وآله: ترک عبادت موجب قساوت قلب می‌شود.

206- موسی بن جعفر علیه السلام: ای هشام! حذر کن از این دنیا و حذر کن از اهل آن چرا که مردم در دنیا چهار دسته اند... و یکی از آنها عابد جاهلی است که آنهایی را که عبادتشان از او کمتر است پست و کوچک می شمارد و دوست دارد (که مردم) تعظیم و توقیرش کنند...

ص: 72

قال على عليه السلام: و احب العباد الى الله المتأسى بنبيه. (207)

قال ابو عبد الله عليه السلام: ان الله عزوجل خلقنا فاحسن خلقنا وصورنا فاحسن صورنا و جعلنا عينه في عباده و لسانه الناطق في خلقه و يده المبسوطة على عباده بالرفقة و الرحمة و وجهه الذي يؤتى منه و بابه الذي يدل عليه ... و بعبادتنا عبد الله ولولا نحن ما عبد الله (208)

عن الصادق جعفر بن محمد عليهما السلام و لقد دخل ابو جعفر عليه السلام ابنه عليه فاذا هو قد بلغ من العبادة ما لم يبلغه احد فراه قد اصفر لونه من السهر و رمصت عيناه من البكاء و دبرت جبهته و انحزم انفه من السجود و ورمت قدماه من القيام في الصلاة و قال ابو جعفر عليه السلام: فلم املك (حين رأته بتلك الحال) البكاء فبكيتُ رحمةً له فاذا هو يفكر فالتفت إلى بعد هنيئة من دخولي فقال يا بنى أعطني بعض تلك الصحف التي فيها عبادة على بن ابيطالب عليه السلام فاعطيته فقرأ فيها شيئاً يسيراً ثم تركها من يده تضجراً و قال من يقوى على عبادة على بن ابيطالب عليه السلام (209)

207- محبوب ترین بندگان نزد خدا کسی است که به پیامبرش تاسی و اقتدا کند (در تمام ابعاد زندگی، پیامبر سرمشق او باشد).

208- امام صادق علیه السلام فرمود: خدای عزوجل ما (ائمه علیهم السلام) را آفرید و خلقت ما را نیکو قرار داد و ما را تصویر کرد و زیبا نقش فرمود، پس ما را به منزله چشم خود در میان بندگانش و زبان گویایش در بین مخلوقاتش و دست گسترده رحمت و رأفت خود بر بندگانش و راه ورود و دری که به سوی او راهنمایی می کند قرار داد... و با عبادت و بندگی ما است که خداوند پرستش می شود و اگر ما نبودیم پروردگار پرستش نمی شد.

209- امام صادق علیه السلام بعد از بیان برخی از مجاهدت ها و زهد امیرالمؤمنین علیه السلام فرمود: زمانی امام باقر علیه السلام بر پدرش (علی بن الحسین علیه السلام) وارد شد، در حالی که هیچ فردی از عبادت به اندازه و مقام او نمی رسید، پس پدر بزرگوارش را دید که در اثر شب زنده داری رنگش زرد و چشم هایش را گریه آزرده و از سجده (های زیاد و طولانی) پیشانی آن حضرت پینه بسته و

بینی اش مجروح گردیده است و قدمهای او از ایستادن ورم نموده است، امام باقر علیه السلام فرمود: چون پدرم را بدان حال دیدم نتوانستم خودداری کنم و از روی دلسوزی بر او گریستم پس حضرتش در حالیکه می اندیشید، روی به من کرد و گفت: فرزندم بعضی از این نوشته ها که عبادت علی بن ابیطالب علیه السلام در آنهاست به من بده، پس تقدیم کردم مقدار کمی از آنها را خواند و با ناراحتی کنار گذاشت و فرمود چه کسی توان عبادت علی علیه السلام را دارد!

ص: 75

عن ابى الحسن موسى عليه السلام: قال قال لبعض ولده يا بُني عَلِيكَ بالجد لا تخرجن نفسك من حدِّ التقصير في عبادة الله وطاعته فإنَّ الله لا يُعبد حق عبادته. (210)

عن ابى جعفر عليه السلام: قال قال رسول الله صلى الله عليه وآله قال الله عزوجل لا يتكل العاملون على أعمالهم التي يَعْلَمُونَ بها لِثَوَابِي فَإِنَّهُمْ لَوْ اجْتَهَدُوا وَأَتَعَبُوا أَنْفُسَهُمْ أَعْمَارَهُمْ فِي عِبَادَتِي كَانُوا مُقَصَّرِينَ غير بالغين في عبادتهم كنه عبادتي (211)

عن ابى جعفر عليه السلام: قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم قال الله عزوجل ان من عبادى المؤمنين عبادة لا يصلح لهم امر دينهم إلا بالغنى والسعة والصحة في البدن فأبْلُوهُمْ بالغنى والسعة وصحة البدن فيصلح عليهم امر دينهم وإن من عبادى المؤمنين لعباداً لا يصلح لهم امر دينهم الا بالفاقة والمسكنة والسقم في ابدانهم فأبْلُوهُمْ بالفاقة والمسكنة والسقم فيصلح عليهم امر دينهم وانا اعلم بما يصلح عليه امر دين عبادى المؤمنين وإن من عبادى

المؤمنين لمن يجتهد في عبادتي فيقوم من رقادته ولذيذ وساده فيتهجد لي الليالي فيتعب نفسه في عبادتي فاضرب به النعاس الليلة والليلتين نظراً مني له وابقاء عليه فينام حتى يصبح فيقوم وهو ماقت زارىء عليها ولو اخلى بينه وبين ما يريد من عبادتي لدخله العجب من ذلك فيصيره العُجب الى الفتنة بأعماله فيأتيه من ذلك ما فيه هلاكه لِعُجبه بأعماله ورضاه عن نفسه حتى يظن انه قد فاق العابدين و جاز في عبادته حد التقصير فيتباعد مني عند ذلك وهو يظن انه يتقرب إلى فلا يتكل العاملون على اعمالهم التي يعملونها لثوابي فانهم لو اجتهدوا و أتعبوا انفسهم و افنوا اعمارهم في عبادتي كانوا مقصرين غير بالغين في عبادتي فيما يطلبون عندي من كرامتي و النعيم في جنّاتي و رفيع درجاتي العلى في جوارى و لكن فبرحمتي فليثقوا و بفضلي فليفرحوا و إلى حسن الظن بي فليطمئنوا فان رحمتي عند ذلك ، تداركهم و منى يبلغهم رضوانى و مغفرتي تلبسهم عفوى فإننى أنا الله الرحمن الرحيم و بذلك تسميت (212)

قال على عليه السلام : الهى ما عبدتك خوفاً من نارك و لا طعاماً فى جنتك لكن وجدتك اهلاً للعبادة فعبدتك (213)

ص: 77

210- موسی بن جعفر علیه السلام به برخی فرزنداناش فرمود: فرزندانم! تلاش کن خود را از مرز تقصیر در عبادت پروردگار و طاعت حق بیرون ندانی چرا که خداوند متعال آنگونه که سزاوار است عبادت نمی شود.

211- از امام باقر علیه السلام نقل شده است: رسول خدا صلی الله علیه وآله فرمود: خداوند متعال می فرماید: عمل کنندگان بر اعمالی که به خاطر پاداش و ثواب من انجام می دهند، اعتماد نکنند چرا که اینان هر چند کوشش کنند و جان و عمرشان را در عبادت من به رنج افکنند باز هم کوتاهی کرده و به کنه عبادت من نمی رسند ...

212- از امام باقر علیه السلام روایت شده است: رسول خدا صلی الله علیه وآله فرمود خداوند متعال می فرماید: اصلاح نمی کند امر دین برخی بندگان مؤمن مرا مگر ثروت، وسعت و صحت بدن. پس آنها را آزمایش می کنم با ثروت، وسعت و صحت بدن پس امر دینشان اصلاح می شود، و برخی بندگانم امر دینشان اصلاح نمی گردد مگر به فقر مسکنت و مرض در بدن هاشان، پس آنها را با فقر،

مسکنت و مرض آزمایش می کنم پس امر دینشان اصلاح می شود و من داناتر به آنچه امر دین بندگان مؤمنم را اصلاح می کند. و همانا از بندگان مؤمنم کسی است که در عبادت من کوشش می کند و از خواب شب و بستر لذیذ استراحت بپا می خیزد و در دل شب ها به تهجد مشغول شده و در عبادت من خود را به رنج می اندازد. پس یک شب، دو شب خواب را بر او مسلط می کنم از روی لطف و به خاطر حفظ او در نتیجه تا صبح می خوابد و چون بیدار می شود خود را مذمت نموده و مؤاخذه می کند و اگر بین او و آنچه از عبادت من می خواهد آزاد بگذارم از این جهت عجب و (به خود بالیدن) در او پیدا می شود و خودپسندی او را به تباهی اعمالش میکشاند و آنچه موجب هلاکت اوست بر وی وارد می شود به خاطر عجب او نسبت به اعمالش و رضایت او از خودش تا اینکه گمان می کند بر عبادت کنندگان برتری پیدا کرده و از حد و مرز تقصیر گذشته است، پس در این هنگام از من دور می شود در حالی که می پندارد به من نزدیک شده است، پس عمل کنندگان بر اعمالی که به خاطر پاداش من انجام می دهند زیاد دل نبندند و اعتماد نکنند برای اینکه اگر آنها جدیت کنند و خود را به زحمت بیندازند و عمر خودشان را در عبادت من صرف کنند باز هم کوتاهی کرده و به کنه عبادت من نمی رسند در آنچه می طلبند از کرامت من و نعمت های بهشت هایم و درجات رفیع و بلند در جوار من؛ لیکن به رحمت من اعتماد کنند و به فضل من خشنود باشند و به حسن ظن من اطمینان کنند برای اینکه رحمت من در این هنگام آنها را در می یابد و از جانب من، رضوان و مغفرتم به آنها می رسد و عفو من آنها را می پوشاند چرا که من خداوند رحمان و رحیم (بخشنده و مهربان) هستم و به این (اسم ها) نامیده شده ام.

213- حضرت علی علیه السلام می فرماید: پروردگارا ترا بخاطر ترس از دوزخ و بخاطر طمع و توجه به بهشت عبادت نکردم لیکن ترا شایسته و اهل عبادت یافتم پس پرستش تو نمودم .

(و مشابه این کلام از امام زین العابدین علیه السلام نقل شده است - بحار، ج 70، صفحه 210)

ص: 80

شماره	مأخذ	صفحه
۱	بحار الانوار	۲۰۸
۲	اصول کافی	۸۳
۳	بحار الانوار	۹۴
۴	اصول کافی	۳۹۸
۵	بحار الانوار	۲۲۵
۶	بحار الانوار	۳۱۵
۷	نهج البلاغه (فیض الاسلام)	خ ۱۴۷

فهرست مأخذ

شماره	مأخذ	جلد	صفحه
ما العبادۃ			
۱	بحار الانوار	۷۰	۲۰۸
	اصول کافی	۲	۸۳
۲	اصول کافی	۲	۸۵
۳	بحار الانوار	۷۲	۹۴
۴	اصول کافی	۲	۳۹۸
۵	بحار الانوار	۱	۲۲۵
اهمیه العبادۃ			
۶	بحار الانوار	۵	۳۱۵
	وسائل الشیعه	۱	۶۲
۷	نهج البلاغه (فیض الاسلام)		خ ۱۴۷

٨٣	٢	اصول كافي	٨
٨٠	٤	بحار الانوار	٩
١٣٧	٧٧	بحار الانوار	١٠
٤٧٣	١٢	احقاق الحق	١١
٣١٥		تحف العقول (مترجم)	١٢
١٩٨	٧٠	بحار الانوار	١٣
٧١٨ ح	٦٤	غرر الحكم	١٤
١٧١	١	مهجة البيضاء	١٥

ثمره العبادة

٧	باب الثاني	مصباح الشريعة	١٦
٤٠٤	٣٦	بحار الانوار	١٧
٤٠٠	٧٧	بحار الانوار	١٨
٥٤٠	١	موسوعة كلمات الامام الحسين <small>عليه السلام</small>	١٩
٣٢٦	٥٣	بحار الانوار	٢٠
٣٤٠٥ ح، ١٨٢		غرر الحكم	٢١
٣٨٩٥ ح، ١٩٧		غرر الحكم	٢٢
٣٩٣٢ ح، ١٩٧		غرر الحكم	٢٣
٣٩٤٢ ح، ١٩٩		غرر الحكم	٢٤
١٣١	١	بحار الانوار	٢٥
١٥٥	٨	بحار الانوار	٢٦
٣٩٠٩ ح، ١٩٨		غرر الحكم	٢٧
٣٠٩	١٤	بحار الانوار	٢٨

۱۸۴	۷۱	بحار الانوار	۲۹
ح. ۱۹۸، ۳۹۳۶		غرر الحکم	۳۰
ح. ۸۵۲۹		غرر الحکم	۳۱

اقسام العبادۃ

۲۵۳	۴	بحار الانوار	۳۲
۸۰	۷۴	بحار الانوار	۳۳
۸۰	۷۴	بحار الانوار	۳۴
۸۰	۷۴	بحار الانوار	۳۵
۸۰	۷۴	بحار الانوار	۳۶
۱۶۶	۷۷	بحار الانوار	۳۷
۱۶۶	۷۷	بحار الانوار	۳۸
ح. ۲۱۵، ۴۲۱۰		غرر الحکم	۳۹
ح. ۲۶۱ و ۳۲۵	۳ و ۷۱	بحار الانوار	۴۰
۳۴۸	۷۸	بحار الانوار	۴۱
۳۶۸	۱۰	بحار الانوار	۴۲
ح. ۱۹۹، ۳۹۵۹		غرر الحکم	۴۳
ح. ۵۶، ۵۳۱		غرر الحکم	۴۴
۲۸۰	۷۴	بحار الانوار	۴۵
۱۱	۱	احیاء العلوم	۴۶
۲۶	۸۴	بحار الانوار	۴۷
۲۴۳	۸۴	بحار الانوار	۴۸
۱۰۳	۸۸	بحار الانوار	۴۹
۲۸۵	۷۱	بحار الانوار	۵۰

٣٩١	٢	الامام على بن ابي طالب ابن عساكر	٥١
٤٦٢	٦	ميزان الحكمة	٥٢
٢٠٥ و ١٩٥	١	ميزان الحكمة	٥٣
٢٠١	١	ميزان الحكمة	٥٤
٢٠٤	١	ميزان الحكمة	٥٥
٦٨ و ٥٩	٧٧	بحار الانوار	٥٦
حكمت ١٠٩		نهج البلاغه (فيض الاسلام)	٥٧
٣٧٢٠ ح ١٩١		غرر الحكم	٥٨
١٤٠	٧٨	بحار الانوار	٥٩
٢٠٢	٣	مناقب ابن شهر آشوب	٦٠
٧٣	٧٤	بحار الانوار	٦١
١٥٠	٧٨	بحار الانوار	٦٢
٢٩٠		تحف العقول (مترجم)	٦٣
٦٢١	٨	وسائل الشيعة	٦٤
٧٣	٧٤	بحار الانوار	٦٥
٤٨٤	٨	وسائل الشيعة	٦٦
٣٤	٤	ميزان الحكمة	٦٧
٣٥٧	٢	اصول كافي	٦٨
٦٩	٢	اصول كافي	٦٩
١٦٦	٧٧	بحار الانوار	٧٠
٢٨٠	٣٩	بحار الانوار	٧١
١٤٧	٨٥	بحار الانوار	٧٢
٨٣	٧٥	بحار الانوار	٧٣
٣٨٥ ح	٢٠	شرح ابن ابي الحديد	٧٤
٣٣٥٥ ح ١٧٥		غرر الحكم	٧٥

٧٧	٢	اصول کافی	٧٦
٣٧	٢	تفسیر المیزان	٧٧
٢٥٨	٥١	بحار الانوار	٧٨
٢١٢	٢	بحار الانوار	٧٩
٥٤	٧٧	بحار الانوار	٨٠
٣٩١	١٠٠	بحار الانوار	٨١
٩٣	١٠٤	بحار الانوار	٨٢
٢٢٠	١٠٣	بحار الانوار	٨٣
١٢١	٧٧	بحار الانوار	٨٤
٧٠٨ ح ٦٣		غرر الحکم	٨٥
٣٢٣	٧١	بحار الانوار	٨٦
١٨٩	٧٨	بحار الانوار	٨٧
٢٨٥	٧١	بحار الانوار	٨٨
٣٦٠	٩٣	بحار الانوار	٨٩
١٠	٧٨	بحار الانوار	٩٠
٦٨	٩٤	بحار الانوار	٩١
٣٢٦	٨٥	بحار الانوار	٩٢
٢٢١	١٠٣	بحار الانوار	٩٣
		افضل العبادة	
٣٨٣		تحف العقول	٩٤
٤٢٥		تحف العقول	٩٥
٤٦٦	٢	اصول کافی	٩٦
٤٦٧	٢	اصول کافی	٩٧
٤٠٩ ح ٧٨		نهج الفصاحة	٩٨

٤١٢ ح. ٧٨		نهج الفصاحة	٩٩
٥٥٤٣ ح. ٢٦٠		غرر الحكم	١٠٠
٥٥	٢	اصول كافي	١٠١
١١٩	٧٥	بحار الانوار	١٠٢
٢٦٩	٧١	بحار الانوار	١٠٣
٧٩	٢	اصول كافي	١٠٤
٨٠	٢	اصول كافي	١٠٥
٢٥١	٧٠	بحار الانوار	١٠٦
٨٥٦ ح. ١٥٩٤	٢	هداية العلم و غرر الحكم	١٠٧
٤٥٢٧ ح. ٧٣٩	١	هداية العلم و غرر الحكم	١٠٨
٣٣٦	٢٠	شرح ابن ابي الحديد	١٠٩
٩٦	٧١	بحار الانوار	١١٠
٢٨٧٣ ح. ١٠٦٢	٢	هداية العلم و غرر الحكم	١١١
٥٣٢ ح. ٥٦		غرر الحكم و درر الكلم	١١٢
٦٠٣٥ ح. ٢٧٥		غرر الحكم و درر الكلم	١١٣
٣٩٠٦ ح. ١٩٨		غرر الحكم و درر الكلم	١١٤
١٧٠	٢	اصول كافي	١١٥
٨٤	٢	اصول كافي	١١٦
٢٥٥	٧٠	بحار الانوار	
٢١٧ و ١٦٧	١	بحار الانوار	١١٧
٢٤٩	٧٠	بحار الانوار	١١٨
٤٦٦	٢	اصول كافي	١١٩
٣٦٥٤ ح. ١٨٩		غرر الحكم	١٢٠
٢٠٣	٤٢	بحار الانوار	١٢١
١٢٧	٥٢	بحار الانوار	١٢٢

٢٩١		محاسن برقى	١٢٣
٧٠٦ / ٦١		غررالحكم	١٢٤
	٩١٦١ / ٣٩٥	غررالحكم	١٢٥
	٧٣٧٩ / ٣١٩	غررالحكم	١٢٦
١٣٧	٦	بحارالانوار	١٢٧
٥٢	٧١	بحارالانوار	١٢٨
مراتب العبادة			
١٩٨ و ١٨	٧٠	بحارالانوار	١٢٩
٣٧	١	تفسير الميزان	
٢٣٧ و ٢٢٩	حکمت	نهج البلاغه (فيض الاسلام)	١٣٠
٢٧	٧٧	بحارالانوار	١٣١
١٧٥٦ / ٩٤ و ٦٦٧ / ١٧٨	١	هداية العلم و غررالحكم	١٣٢
٤٦٢ / ٨٧		نهج الفصاحة	١٣٣
٣٤٦	١٠	بحارالانوار	١٣٤
حسن العبادة			
٥٧	١	بحارالانوار	١٣٥
٢٥١	٧٠	بحارالانوار	١٣٦
٣٩٣٥ / ١٩٨		غررالحكم	١٣٧
٢٦٠٨		نهج الفصاحة	١٣٨
٣٠٤٢		نهج الفصاحة	١٣٩
٧٤٩ / ٦٢		غررالحكم	١٤٠
٧٠٧ / ٦٢		غررالحكم	١٤١
٩٠٨٥ / ٣٩٣		غررالحكم	١٤٢

٧٣٨٧ / ٣١٩		غردالحكم	١٤٣
٨٠٦٨ / ٣٥٣		غردالحكم	١٤٤
٢٠٧	١	بحارالانوار	١٤٥
٥٧	٧٢	بحارالانوار	١٤٦
٣٩٠	٧٠	بحارالانوار	١٤٧
٣٠٨	٧٠	بحارالانوار	١٤٨
٢٧	٧٧	بحارالانوار	١٤٩
٣٩٣٧ / ١٩٩		غردالحكم	١٥٠
٥٩٩٩ / ٢٧٤		غردالحكم	١٥١
٣٨٥٨ / ١٩٦		غردالحكم	١٥٢
٣٩٣٦ / ١٩٨		غردالحكم	١٥٣
٧٤	٧٧	بحارالانوار	١٥٤
٤٩	٢	بحارالانوار	١٥٥
٥٣٠١ /		كنز العمال	١٥٦

زينة العبادة

١٣١	٧٧	بحارالانوار	١٥٧
٧٨	٢٧	بحارالانوار	١٥٨
٣٩٤٨ / ١٩٩		غردالحكم	١٥٩

لذة العبادة

٣٢٥	١٤	بحارالانوار	١٦٠
٣٩٣٨ / ١٩٩		غردالحكم	١٦١
٤٠٠٥ / ٢٠٣		غردالحكم	١٦٢

٢٨٤	٧١	بحار الانوار	١٦٣
١٥٤	١	بحار الانوار	١٦٤
٦٩	٧٠	بحار الانوار	١٦٥

خير العبادة

ح ١٩٤٢		نهج الفصاحة	١٦٦
٥١٧ و ٥٠٦	٢	اصول كافي	١٦٧
٥٠٥	٢	اصول كافي	١٦٨
٥٣٤ / ٥٦		غرر الحكم	١٦٩
٢١٦	٧١	بحار الانوار	١٧٠
٢١	٦	ميزان الحكمة	١٧١

العبادة الخالصة

نامه ٢٦		نهج البلاغه	١٧٢
٣٩٤٥ / ١٩٩		غرر الحكم	١٧٣
١١	٧٠	بحار الانوار	١٧٤
٢٦١	٨٤	بحار الانوار	١٧٥
١٠٨	٢	مجموعه ورام	١٧٦
٣٩٠٩ / ١٩٨		غرر الحكم	١٧٧
٢٩٦	٧٠	بحار الانوار	١٧٨
٣٨٩٦ / ١٩٧		غرر الحكم	١٧٩
٣٨٩٥ / ١٩٧		غرر الحكم	١٨٠
١٦	٢	اصول كافي	١٨١

باب الخاء	١	سفينة البحار	١٨٢
١٠٩	٢	مجموعه ورام	
١٦	٢	اصول كافي	١٨٣
آفات العبادة			
٢٥٢	٧٠	بحار الانوار	١٨٤
٢٥٦	٧٠	بحار الانوار	١٨٥
٨٦	٢	اصول كافي	١٨٦
٨٦	٢	اصول كافي	١٨٧
٥٩	٧٧	بحار الانوار	١٨٨
٢٨١	٤	من لا يحضره الفقيه	١٨٩
٥٨	١	وسائل الشيعه	
١٦	١٠٣	بحار الانوار	١٩٠
دعاء و مكارم الاخلاق		صحيفه سجادية	١٩١
ح ٣١٠٠		نهج الفصاحة	١٩٢
٥٦٦٨ / ٢٤٣		غرر الحكم	١٩٣
٩٠	١	وسائل الشيعه	١٩٤
٧١٩١ / ٣١١		غرر الحكم	١٩٥
٨٥	٢	اصول كافي	١٩٦
٨٦	٢	اصول كافي	١٩٧
٧٣	١	وسائل الشيعه	١٩٨
٣١٤	٢	اصول كافي	١٩٩
٥٠٩	٣٣	بحار الانوار	٢٠٠
نامه ٩٩		نهج البلاغه	

٢٨٤	٥	بحار الانوار	٢٠١
١٥٤	١	بحار الانوار	٢٠٢
١٥٣	١	بحار الانوار	٢٠٣
٣٣٨	٢٢	بحار الانوار	٢٠٤
٢٣٩	٨	ميزان الحكمة	٢٠٥
٤٢٢		تحف العقول (مترجم)	٢٠٦

اسوة العباداة

خ ٢٣ / ١٦٥		نهج البلاغه	٢٠٧
١٩٧	٢٤	بحار الانوار	٢٠٨
٦٨	١	وسائل الشيعه	٢٠٩

حق العباداة

٧٢	٢	اصول كافى	٢١٠
٢٢٨	٧١	بحار الانوار	٢١١
٦١	٢	اصول كافى	٢١٢
١٩٧ و ١٨٦	٧٥	بحار الانوار	٢١٣

فهرست منابع

کتاب	مؤلف	ناشر	چاپ
بحار الانوار	محمد باقر مجلسی	مؤسسة الوفاء	بیروت - لبنان
نهج البلاغه	سیدعلینقی فیض الاسلام	آفتاب	تهران - ایران
وسائل الشیعه	محمد بن الحسن الحر العاملی	مکتبه السلامیه	تهران - ایران
اصول کافی	ابو جعفر کلینی	دارالکتب الاسلامیه	تهران - ایران
احقاق الحق	قاضی نورالله		قم - ایران
تحف العقول	ابن شعبه الحرانی	کتابفروشی اسلامیه	قم - ایران
موسوعه کلمات الامام الحسین علیهما السلام	معهد تحقیقات باقرالعلوم	دارالمعروف	قم - ایران
تفسیر المیزان	علامه طباطبایی	المؤسسة العلمی	بیروت - لبنان
نهج الفصاحه	ترجمه ابوالقاسم پاینده	انتشارات جاویدان	ایران
مهجة البيضاء	مولی محسن فیض کاشانی	مکتبه الصدوق	تهران - ایران
میزان الحکمة	محمدی ری شهری	مکتب الاعلام الاسلامی	قم - ایران
مصباح الشریعه		مؤسسه علمی	بیروت - لبنان
شرح ابن ابی الحدید	به تحقیق محمد ابوالفضل ابراهیم	دارالجیل	بیروت - لبنان
محاسن برفی	ابوجعفر احمد بن محمد بن خالد	دارالکتب الاسلامیه	قم - ایران
هدایة العلم و غررالحکم	سید حسین شیخ الاسلامی	انتشارات انصاریان	قم - ایران
مجموعه ورام	امیرورام بن ابی فراس		بیروت - لبنان
کنز العمال	علی بن حسام الدین		حیدرآباد، هند
مناقب	محمد بن علی بن شهر آشوب	مطبعه علمیه	قم - ایران
احیاء العلوم	ابوحامد محمد بن محمد غزالی		بیروت - لبنان

بسمه تعالی

جَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

با اموال و جان های خود، در راه خدا جهاد نمایید، این برای شما بهتر است اگر بدانید.

(توبه : 41)

چند سالی است که مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه موفق به تولید نرم افزارهای تلفن همراه، کتاب خانه های دیجیتالی و عرضه آن به صورت رایگان شده است. این مرکز کاملاً مردمی بوده و با هدایا و نذورات و موقوفات و تخصیص سهم مبارک امام علیه السلام پشتیبانی می شود.

برای خدمت رسانی بیشتر شما هم می توانید در هر کجا که هستید به جمع افراد خیراندیش مرکز بپیوندید.

آیا می دانید هر پولی لایق خرج شدن در راه اهلبیت علیهم السلام نیست؟

و هر شخصی این توفیق را نخواهد داشت؟

به شما تبریک میگوئیم.

شماره کارت :

6104-3388-0008-7732

شماره حساب بانک ملت :

9586839652

شماره حساب شبا :

IR390120020000009586839652

به نام : (موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه)

مبالغ هدیه خود را واریز نمایید.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آواده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک 129/34 - طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: 03134490125

دفتر تهران: 021 - 88318722

بازرگانی و فروش: 09132000109

امور کاربران: 09132000109

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

